

JAARstukken 2019

STICHTING FRIES MUSEUM

Stichting Fries Museum

Bezoekadres Wilhelminaplein 92
8911 BS Leeuwarden

Postadres Postbus 1239
8900 CE Leeuwarden

Telefoon 058 - 255 55 00

Internet www.friesmuseum.nl
E-mail info@friesmuseum.nl

INHOUDSOPGAVE

Bericht van de Raad van toezicht	4
1 Jaarverslag	
1.1 Algemeen	8
1.2 Verslag van het bestuur	12
1.3 Exploitatieresultaat	23
1.4 Begroting 2020	25
2 Jaarrekening	
2.1 Balans per 31 december 2019	27
2.2 Exploitatierkening over 2019	29
2.3 Kasstroomoverzicht over 2019	30
2.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	31
2.5 Toelichting op de balans	35
2.6 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	42
2.7 Toelichting op de exploitatierkening	43
2.8 Verbonden partijen	52
3 Overige gegevens	
3.1 Resultaatbestemming	54
3.2 Vaststellen jaarrekening	55
3.3 Gebeurtenissen na balansdatum	56
3.4 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	57
Bijlagen	
1 Overzicht nevenactiviteiten Raad van toezicht en Directie	58
2 Kengetallen 2019	60
3 Aankopen 2019	62

BERICHT VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

Jaarrekening

De door de directeur-bestuurder opgestelde jaarrekening over het boekjaar 2019 van stichting Fries Museum is conform de statuten door de accountants gecontroleerd en van een goedkeurende verklaring voorzien. De controle is uitgevoerd door de accountant van HZG accountants & adviseurs. De controleverklaring is opgenomen onder de overige gegevens.

De directeur-bestuurder heeft de jaarrekening vastgesteld en deze ter beoordeling en goedkeuring aan de raad van toezicht voorgelegd. De jaarrekening gaat vergezeld van het verslag van bevindingen van de accountant.

Toezicht

De raad van toezicht past de Governance Code Cultuur 2019 volledig toe:

1. De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te beheren. Dit blijkt uit de missie, de kerntaken (collectietaak, publiekstaak, bedrijfstaak) en de doelstellingen van de organisatie, alsook de in dit jaarverslag besproken resultaten met betrekking tot elke kerntaak.
2. De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur 2019 toe en licht toe hoe ze dat heeft gedaan. De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af. Deze paragraaf kan worden beschouwd als die 'pas toe én leg uit' voor de principes en 'pas toe óf leg uit' voor de aanbevelingen. Bij de opstelling van de nieuwe statuten van de stichting is de Governance Code Cultuur 2019 volledig gevolgd. Zo is de maximale termijn van toezichthouders voortaan beperkt tot tweemaal vier jaar.
3. Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstreming, vermijden ongewenste belangenverstreming en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen. De heer R. Mulder zal na 2019 terugtreden uit het bestuur van de stichting Film in Friesland, die met filmhuis Slieker Film huurder is van het Fries Museum. Daarmee wordt mogelijke belangenverstreming in de toekomst vermeden.
4. Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar. Deze rolverdeling is onderwerp van de profielschets van de raad van toezicht, het reglement van de raad van toezicht en het bestuursreglement, dat in concept in de raad met het bestuur zijn besproken. Ze zullen begin 2020 worden goedgekeurd.
5. Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie. Die verantwoordelijkheid is up-to-date geformuleerd in de nieuwe statuten en in het bestuursreglement. De arbeidsovereenkomst met de directeur-bestuurder wordt omwille van de wijzigingen in de bestuursstructuur voorzien van een addendum.
6. Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie. Hoewel de zorgvuldige omgang met de mensen voor het bestuur vanzelf spreekt, is het ook een voortdurend aandachtspunt van de ondernemingsraad, die erover met het bestuur minstens viermaal per jaar in gesprek gaat. Tweemaal is daar ook een lid van de raad van toezicht bij aanwezig. In het bestuursreglement is echter ook de speciale rol van de controller opgenomen, die voortaan wordt vervuld door het hoofd Finance & Control.
7. De raad van toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit. De uitvoering is uitgewerkt in het profiel van de raad van toezicht en het reglement van de raad van toezicht. Ter voorbereiding van de raadsvergaderingen geven de raadscommissie Organisatie & Remuneratie vorm aan de werkgeversrol, waarbij ook de rolverdeling tussen raad van toezicht en bestuur ter sprake komt, en de raadscommissie Audit & Financiën aan het financiële toezicht, daarbij bijgestaan door de door de raad van toezicht aangestelde onafhankelijke accountant. Advies bij strategie en positionering van het museum wordt met het bestuur besproken in de voltallige raad.
8. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij de deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. Bij de werving van nieuwe leden maakt de raad van

toezicht gebruik van een gepubliceerde procedure en een vooraf vastgestelde profielschets van de raad van toezicht. Bijkomend vindt er ook een toetsing van de voorgedragen leden en van de gehanteerde procedure door de Gedeputeerde Staten van de Provinsje Fryslân plaats. In december 2019 heeft een zelfevaluatie plaatsgevonden met behulp van de methodiek van Cultuur+Ondernemen. (In 2020 wordt dit uitgevoerd met een externe begeleider, zoals de Governance Code Cultuur 2019 minstens driejaarlijks voorschrijft.) Omwille van de complexe opdracht van het Fries Museum, inclusief het Fries Verzetsmuseum, is besloten de raad op de maximale sterkte van negen leden te houden.

Vergaderingen

In het verslagjaar is vijfmaal een vergadering van de raad van toezicht geweest. Naast de gebruikelijke vier vergaderingen was er op 25 november 2019 een extra vergadering over de financiële prognose van 2019 en de vooruitzichten op 2020 en 2021-2024. Op 25 maart, 23 september en 12 december woonde een lid van de raad een vergadering van de ondernemingsraad met het bestuur bij en op 25 maart had de raad als geheel een gesprek met de ondernemingsraad. In de vergaderingen zijn de jaarstukken 2018 en de begroting 2020 vastgesteld en heeft de raad akkoord gegeven op de strategie voor het meerjarenbeleid voor 2021-2024. Op 4 november 2019 vond er een gemeenschappelijk overleg plaats met een vertegenwoordiging van de raden van toezicht van het Fries Museum, het Groninger Museum en het Drents Museum. De vergadering zelf wordt telkens voorbereid door de voorzitter en de directeur-bestuurder. Bij elke vergadering is telkens een ander lid van het managementteam uitgenodigd om de vergadering bij te wonen.

In 2019 zijn tevens in de raad van toezicht besproken: toepassing Governance Code Cultuur 2019 in de nieuwe statuten, doorontwikkeling Fries Museum richting 2023/2028, vernieuwing registratie Museumregister, heroriëntatie culturele basisinfrastructuur Provinsje Fryslân, aanvraag nationale basisinfrastructuur (BIS) voor regionale musea, update analyse weerstandsvermogen, managementletter en reactie directie. Daarnaast staat periodiek ingepland: ingekomen stukken, kwartaalrapportages, voortgang organisatie- & personeelsplan 2017-2024, terugkoppeling ondernemingsraad, functionering bestuur en raad, nevenfuncties bestuur en leden raad van toezicht.

Leden

In de vergadering van 25 maart 2019 is mevrouw R. van Wijk benoemd als nieuw lid, op 24 juni 2019 de heer H. Khalidi, telkens na een gepubliceerde procedure en nadat Gedeputeerde Staten in de gelegenheid zijn gesteld de voorgedragen kandidaat te spreken. Mevrouw L. Vos en de heer C. Groeneveld zijn op 25 maart 2019 benoemd voor een tweede termijn van vier jaar. Op 12 december 2019 heeft de raad de individueel voorbereide zelfevaluatie besproken.

Commissies

Voorafgaand aan de vergaderingen van de raad was er driemaal een bijeenkomst van de commissie Audit & Financiën, eenmaal ter bespreking van de jaarrekening 2018, eenmaal van de prognose 2019 en eenmaal van de begroting 2020 en de meerjarenbegroting 2021-2024.

Op 16 mei 2019 gaf de commissie Organisatie & Remuneratie door een beoordelings- en planningsgesprek met de directeur-bestuurder vorm aan de werkgeversrol van de raad van toezicht.

Nieuwe statuten

In de vergadering van 12 december 2019 is de raad van toezicht akkoord gegaan met de nieuwe statuten, die op 17 december 2019 bij de notaris zijn gepasseerd. De bijhorende profielschets van de raad van toezicht, reglement van de raad van toezicht en bestuursreglement zijn in de raad besproken en worden begin 2020 definitief goedgekeurd. De stichting, die voortaan Fries Museum heet in plaats van Het Fries Museum, wordt voortaan niet meer bestuurd door de stichting Beheer Fries Museum en Keramiekmuseum Princessehof maar rechtstreeks door de heer K.J.R. Callens. De raad van toezicht is voortaan evenzeer rechtstreeks aan de stichting Fries Museum verbonden. Hoewel het aantal zittingsjaren voor de leden van de raad van toezicht dan officieel weer op nul komt te staan, blijft het rooster van aftreden ongewijzigd. De stichting Beheer Fries Museum en Keramiekmuseum Princessehof wordt begin 2020 opgeheven. De ondernemingsraad is op 12 december 2019 met deze verandering van statuten en bestuur akkoord gegaan. De gemeenschappelijke organisatie voert zoals voorheen de naam FM|PH.

Conclusie

De raad van toezicht is tevreden dat het Fries Museum in 2019 heeft laten zien dat het publieke succes met erfgoed en kunst in Friesland herhaalbaar is, dat de collectietaak sterk is verbeterd en dat de belangrijke bedrijfsstaak van het onderhoud van het gebouw door een meer jaren onderhoudsplan (MJOP) 2020-2039 en de stelselwijziging naar een voorziening is geborgd. Deze resultaten waren enkel mogelijk door een sterk gemotiveerde en wendbare organisatie en de eenmalige investeringen vanuit de bestemmingsreserves. Achter het kwetsbare succes van 2016-2019 gaat echter het structurele probleem schuil dat het Fries Museum en dus ook Leeuwarden en Friesland met de huidige bijdragen de nationale uitstraling verliezen. Speciale aandacht ging naar de grote amplitude waarmee de jaarrekeningen in baten, lasten en resultaat afwijken van de begrotingen, in 2018 met positief resultaat en in 2019 met negatief resultaat. De afwijking bij een positief resultaat wordt veroorzaakt door meer bezoekers en de kosten die deze met zich meebrengen. Van belang is dan vooral de tijdelijke '*spending habit*' onder controle te houden. Bij het negatieve resultaat van 2019 wordt het grootste deel van de afwijking veroorzaakt door de boekhoudkundige verwerking van de bewuste inzet van bestemmingsreserves en door projecten die over het jaareinde lopen. Daarom is met het bestuur afgesproken dat er voortaan bij de jaarrekening een overzicht wordt gepresenteerd van hoe de resultaten en de veranderingen in de reserves de baten, lasten en het resultaat van het inmiddels lopende jaar beïnvloeden. De uitdaging van de organisatie was om tegelijk de energie vast te houden en de lasten te doen dalen. De raad van toezicht en het bestuur hadden intensief contact over de ambities en resultaten. Het complexe doel is grotendeels gehaald maar het succes is kwetsbaar. De raad van toezicht spreekt de hoop uit dat museum, overheden en andere stakeholders samen een weg vinden naar een duurzaam succes, waarmee het Fries Museum blijvend bijdraagt aan de uitstraling en de brede welvaart van de stad en de hele regio.

Leeuwarden, 23 maart 2020

Raad van toezicht:

De heer drs. H.H. Apotheker (vz.)

De heer prof. dr. R.E.O. Ekkart

De heer drs. C. Groeneveld

De heer H. Khalidi

Mevrouw mr. D. Kingma

De heer R. Mulder (vice vz.)

De heer ir. J.W.G. Vernooij

Mevrouw E. Vos MSM (secr.)

Mevrouw R. van Wijk-Russchen RBA

1 JAARVERSLAG

1.1 ALGEMEEN

Oprichting

Stichting Fries Museum is opgericht op 30 december 1969 en is gevestigd aan het Wilhelminaplein 92, 8911 BS te Leeuwarden. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Friesland in het stichtingenregister onder nummer 41001215.

Statutaire doelstelling

Stichting Fries Museum heeft ten doel:

- het inrichten en exploiteren van musea, in het bijzonder de musea voorheen in beheer bij de vereniging Het Fries Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde gevestigd te Leeuwarden, waarvan in het bijzonder te noemen het museum "Fries Museum" te Leeuwarden, van welk museum deel uitmaakt de afdeling Verzetsmuseum, met betrekking tot de geschiedenis van het verzet in de Tweede Wereldoorlog;
- en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Het vermogen van de stichting wordt gevormd door:

- subsidies, bijdragen, retributies en donaties;
- schenkingen, erfstellingen en legaten;
- alle andere verkrijgingen en baten.

Missie

Het Fries Museum vergroot de waardering voor kunst en geschiedenis van en in Friesland. Bewoners en bezoekers worden op een persoonlijke en dynamische manier betrokken bij de authentieke cultuur van Friesland in de wereld van vandaag en morgen.

Governance

De bestuurlijke organisatie van het Fries Museum werkt volgens een model met een bestuur en een raad van toezicht. De raad van toezicht is toezichhouder en toetst het algemene beleid en de strategie, volgt de uitvoering daarvan en keurt de door externe accountant gecontroleerde jaarrekeningen goed. Deze laatste wordt gepresenteerd in een meerjarenperspectief.

Tot 16 december 2019 werd het toezicht op de stichting Fries Museum uitgeoefend door de raad van toezicht van de stichting Beheer Fries Museum en Keramiekmuseum Prinsessehof. Sinds 17 december 2019 heeft de stichting Fries Museum een eigen raad van toezicht.

In de vergadering van 12 december 2019 is de raad van toezicht van de stichting Beheer Fries Museum en Keramiekmuseum Prinsessehof akkoord gegaan met de nieuwe statuten, die op 17 december 2019 bij de notaris zijn gepasseerd. De bijhorende profielschets van de raad van toezicht, reglement van de raad van toezicht en bestuursreglement zijn in de raad besproken en worden begin 2020 definitief goedgekeurd. De stichting, die voortaan Fries Museum heet in plaats van Het Fries Museum, wordt per 17 december 2019 niet meer bestuurd door de stichting Beheer Fries Museum en Keramiekmuseum Prinsessehof maar rechtstreeks door de heer K.J.R. Callens. De raad van toezicht is voortaan evenzeer rechtstreeks aan de stichting Fries Museum verbonden. Hoewel het aantal zittingsjaren voor de leden van de raad van toezicht dan officieel weer op nul komt te staan, wordt het rooster van aftreden van alle leden ongewijzigd overgedragen. Wel kan een lid van de raad voortaan maximaal maar twee in plaats van drie termijnen lid zijn, conform de Governance Code Cultuur 2019. De stichting Beheer Fries Museum en Keramiekmuseum Prinsessehof wordt begin 2020 opgeheven. De ondernemingsraad is op 12 december 2019 met deze verandering van statuten en bestuur akkoord gegaan.

Het bestuur wordt gevormd door de directeur-bestuurder. De raad adviseert het bestuur en ondersteunt waar nodig bij het leggen en onderhouden van externe contacten. Ook keurt zij bijzondere investeringen en leningen goed en benoemt, beoordeelt en ontslaat het bestuur. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor alle aspecten van beleid, zowel inhoudelijk, financieel als organisatorisch.

De Governance Code Cultuur 2019 wordt volledig toegepast:

1. De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te beheren. Dit blijkt uit de missie, de kerntaken (collectietaak, publiekstaak, bedrijfstask) en de doelstellingen van de organisatie, alsook de in dit jaarverslag besproken resultaten met betrekking tot elke kerntaak.
2. De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur 2019 toe en licht toe hoe ze dat heeft gedaan. De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af. Deze paragraaf kan worden beschouwd als die 'pas toe én leg uit' voor de principes en 'pas toe óf leg uit' voor de aanbevelingen. Bij de opstelling van de nieuwe statuten van de stichting is de Governance Code Cultuur 2019 volledig gevolgd. Zo is de maximale termijn van toezichthouders voortaan beperkt tot tweemaal vier jaar.
3. Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstremgeling, vermijden ongewenste belangenverstremgeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen. De heer R. Mulder zal na 2019 terugtreden uit het bestuur van de stichting Film in Friesland, die met filmhuis Slieker Film huurder is van het Fries Museum. Daarmee wordt mogelijke belangenverstremgeling in de toekomst vermeden.
4. Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar. Deze rolverdeling is onderwerp van de profielschets van de raad van toezicht, het reglement van de raad van toezicht en het bestuursreglement, dat in concept in de raad met het bestuur zijn besproken. Ze zullen begin 2020 worden goedgekeurd.
5. Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie. Die verantwoordelijkheid is up-to-date geformuleerd in de nieuwe statuten en in het bestuursreglement. De arbeidsovereenkomst met de directeur-bestuurder wordt omwille van de wijzigingen in de bestuursstructuur voorzien van een addendum.
6. Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie. Hoewel de zorgvuldige omgang met de mensen voor het bestuur vanzelf spreekt, is het ook een voortdurend aandachtspunt van de ondernemingsraad, die erover met het bestuur minstens viermaal per jaar in gesprek gaat. Tweemaal is daar ook een lid van de raad van toezicht bij aanwezig. In het bestuursreglement is echter ook de speciale rol van de controller opgenomen, die voortaan wordt vervuld door het hoofd Finance & Control.
7. De raad van toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit. De uitvoering is uitgewerkt in het profiel van de raad van toezicht en het reglement van de raad van toezicht. Ter voorbereiding van de raadsvergaderingen geven de raadscommissie Organisatie & Remuneratie vorm aan de werkgeversrol, waarbij ook de rolverdeling tussen raad van toezicht en bestuur ter sprake komt, en de raadscommissie Audit & Financiën aan het financiële toezicht, daarbij bijgestaan door de door de raad van toezicht aangestelde onafhankelijke accountant. Advies bij strategie en positionering van het museum wordt besproken in de voltallige raad.
8. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij de deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. Bij de werving van nieuwe leden maakt de raad van toezicht gebruik van een gepubliceerde procedure en een vooraf vastgestelde profielschets van de raad van toezicht. Bijkomend vindt er ook een toetsing van voorgedragen leden en van de gehanteerde procedure door de Gedeputeerde Staten van de Provinsje Fryslân plaats. In december 2019 heeft een zelfevaluatie plaatsgevonden met behulp van de methodiek van Cultuur+Ondernemen. (In 2020 wordt dit uitgevoerd met een externe begeleider, zoals de Governance Code Cultuur 2019 minstens driejaarlijks voorschrijft.) Omwille van de complexe opdracht van het Fries Museum, inclusief het Fries Verzetsmuseum, is besloten de raad op de maximale sterkte van negen leden te houden.

Samenstelling bestuur

Tot 16 december 2019 werd het bestuur van de stichting Het Fries Museum gevormd door de stichting Beheer Fries Museum en Keramiekmuseum Princessehof. Deze stichting kent de volgende samenstelling van het bestuur: de heer K.J.R. Callens, directeur-bestuurder.

Vanaf 17 december 2019 wordt het bestuur van stichting Fries Museum gevormd door de heer K.J.R. Callens, directeur-bestuurder. Op 12 december 2019 is de ondernemingsraad akkoord gegaan met deze wijziging van bestuur. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor alle aspecten van beleid: zowel inhoudelijk, financieel als organisatorisch.

Toezicht

Naast de gebruikelijke vier vergaderingen was er op 25 november 2019 een extra vergadering over de financiële prognose van 2019 en de vooruitzichten op 2020 en 2021-2024. In de vergadering van 25 maart 2019 is mevrouw R. van Wijk benoemd als nieuw lid, op 24 juni 2019 de heer H. Khalidi, telkens na een gepubliceerde procedure en nadat Gedeputeerde Staten in de gelegenheid zijn gesteld de voorgedragen kandidaat te spreken. Mevrouw E. Vos en de heer C. Groeneveld zijn op 25 maart 2019 benoemd voor een tweede termijn van vier jaar. Op 12 december 2019 heeft de raad de individueel voorbereide zelfevaluatie besproken.

Voorafgaand aan de vergaderingen van de raad was er driemaal een bijeenkomst van de commissie Audit & Financiën, eenmaal ter bespreking van de jaarrekening, eenmaal van de prognose 2019 en eenmaal van de begroting 2020. Bij elke vergadering is telkens een ander lid van het managementteam uitgenodigd om de vergadering bij te wonen. Op 4 november 2019 vond er een gemeenschappelijk overleg plaats met een vertegenwoordiging van de raden van toezicht van het Fries Museum, het Groninger Museum en het Drents Museum. De vergadering zelf wordt telkens voorbereid door de voorzitter en de directeur-bestuurder. Op 16 mei 2019 gaf de commissie Organisatie & Remuneratie door een beoordelings- en planningsgesprek met de directeur-bestuurder vorm aan de werkgeversrol van de raad van toezicht. Op 25 maart, 23 september en 12 december woonde een lid van de raad een vergadering van de ondernemingsraad met het bestuur bij en op 25 maart had de raad als geheel een gesprek met de ondernemingsraad. In de vergaderingen zijn de jaarstukken 2018 en de begroting 2020 vastgesteld en heeft de raad akkoord gegeven op de strategie voor het meerjarenbeleid voor 2021-2024.

In 2019 zijn tevens in de raad van toezicht besproken: toepassing Governance Code Cultuur 2019 in de nieuwe statutendoorontwikkeling Fries Museum richting 2023/2028, vernieuwing registratie Museumregister, heroriëntatie culturele basisinfrastructuur Provinsje Fryslân, aanvraag nationale basisinfrastructuur (BIS) voor regionale musea, update analyse weerstandsvermogen, managementletter en reactie directie. Daarnaast staat periodiek ingepland: ingekomen stukken, kwartaalrapportages, voortgang organisatie- & personeelsplan 2017-2024, terugkoppeling ondernemingsraad, functionering bestuur en raad, nevenfuncties bestuur en leden raad van toezicht.

Samenstelling raad van toezicht inclusief data van aan- en aftreden:

raad van toezicht Stichting Fries Museum				
Naam	Termijn	Aantreden	Aftreden	Einde termijn
De heer drs. H.H. Apotheker (vz.)	1 ^e	mrt-18	x	mrt-22
De heer prof. dr. R.E.O. Ekkart	2 ^e	mrt-13	x	dec-21
De heer drs. C. Groeneveld	2 ^e	mrt-15	x	mrt-23
De heer H. Khalidi	1 ^e	jun-19	x	jun-23
Mevrouw mr. D. Kingma	1 ^e	mrt-16	x	mrt-20
De heer R. Mulder (vice vz.)	3 ^e	sep-09	x	sep-21
De heer ir. J.W.G. Vernooij	1 ^e	mrt-16	x	mrt-20
Mevrouw E. Vos MSM (secr.)	2 ^e	mrt-15	x	mrt-23
Mevrouw R. van Wijk-Russchen RBA	1 ^e	mrt-19	x	mrt-23

Statutair worden de leden voor ten hoogste 4 jaar benoemd en zijn na afloop van een zittingsperiode eenmaal herbenoembaar. De raad van toezicht bestaat uit tenminste 5 en ten hoogste 9 leden.

Subsidiëring Provinsje Fryslân

De belangrijkste subsidieverstrekker van Stichting Fries Museum is de Provinsje Fryslân. Op grond van een 4-jaarlijks in te dienen productplan en begroting kent de provincie een beschikking tot verlening van budgetsubsidie toe.

Vrijstelling successie- en schenkingsrecht

Op grond van artikel 32, eerste lid, onderdeel 3 en artikel 33, eerste lid, onderdeel 4 van de Successiewet 1956 zijn verkrijgingen door gerangschikte algemeen nut instellingen, waaronder Stichting Fries Museum, geheel vrijgesteld van successie- en schenkingsrecht. Met ingang van 1 januari 2008 wordt Stichting Fries Museum door de belastingdienst middels een beschikking formeel aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling.

Controleverklaring

De jaarrekening 2019 van Stichting Fries Museum is door de accountant van HZG accountants & adviseurs gecontroleerd en door hen voorzien van een goedkeurende controleverklaring.

1.2 VERSLAG VAN HET BESTUUR

Algemeen

Voor het Fries Museum was 2019 het eerste van de twee overgangsjaren 2019-2020 tussen Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018 en de nieuwe beleidsperiode 2021-2024. De doelstelling van het museum was om de energie van de topjaren 2016-2018 maar ook medewerkers met ervaring in ieder geval tijdelijk vast te houden, zodat het mogelijk zou zijn om in 2021-2024 met die ervaring en capaciteit het succes structureel verder te zetten. Tevens was het van belang om, meer nog dan in 2016 met *Alma-Tadema*, aan te tonen dat het Fries Museum met zijn programmering in staat was om bezoekers naar Leeuwarden en Friesland te trekken. Daarom investeerde het museum zelf nagenoeg € 1.000.000 in de tentoonstellingen *Rembrandt & Saskia: Liefde in de Gouden Eeuw* (die in 2019 doorreisde naar Kassel), *Éric Van Hove: Fendug* (in 2020 naar Zweden) en *Wij Vikingen*. De bijdragen voor *Wij Vikingen* van LF2028 (€ 78.000), gemeente Leeuwarden (€ 50.000) en het Leeuwarder Ondernemersfonds (€ 25.000) waren beperkt maar volstrekt onmisbaar. Met deze tentoonstellingen bereikte het Fries Museum in 2019 145.554 bezoekers, 82 procent meer dan de prestatieafspraken van 80.000 bezoekers en net iets beter dan 2017, het jaar van *Alma-Tadema* en *Mata Hari*. 2019 is daarmee het beste jaar ooit na 2018 en 2016, een mooie start van de *legacy* van LF2018. De website werd meer dan 500.000 keer bezocht door 375.000 bezoekers. 190 activiteiten voor jong en oud brengen voortdurend leven in onze culturele hotspot en een breed en innovatief onderwijsaanbod wordt belangrijker dan ooit.

Alle tentoonstellingen zijn uitingen van de verbinding die het Fries Museum maakt tussen de regionale wortels en de grotere wereld, aan de hand van de thema's identiteit en ruimte. Het Fries Museum laat zien dat het perfect mogelijk is om jezelf te vernieuwen én je identiteit te behouden. Door die verbinding is het museum zowel aantrekkelijk voor bewoners als voor bezoekers aan de regio. Naast 30.000 Friezen kwamen 95.000 bezoekers speciaal voor het Fries Museum naar Friesland, goed voor 47.000 overnachtingen en een economisch effect van minstens € 5.000.000 en een mediawaarde van € 3.500.000. *Rembrandt & Saskia*, dat in de NRC top 3 eindigde van beste tentoonstellingen van 2018, begon begin februari 2019 echt goed te lopen, bij de officiële start van het Rembrandtjaar 2019. De samenwerking met Merk Fryslân en het NBTC heeft daarmee duidelijk geloofd.

Het programma bestond verder uit de hedendaagse tentoonstellingen *Neo Matloga: Neo to Love* en *GERRIT BENNERprijs 2019: Auke de Vries*, de collectiepresentatie *Verzameld werk: de rijke collectie van Friesland* (met bijhorende tv-reeks *Fan ús* op Omrop Fryslân) en, net voor de kerstvakantie, de update van de vaste opstelling van het Fries Verzetsmuseum, met de belangrijke toevoeging *Vrijheid nu*, ter voorbereiding op het herdenkingsjaar 2020 en de viering van 50 jaar Alde Fryske Tsjerken met een presentatie in ons prentenkabinet. Als tastbaar overblijfsel van de samenwerking met kunstenaar Éric Van Hove heeft het Fries Museum twee grote werken van hem in bezit, *D9T (Tribute to Rachel)*, dat in 2018 werd aangekocht, en *Ús Heit (Claas Jaguar OM422 V8)*, dat in 2019 tot stand kwam, onder meer door samenwerking met Friese ambachtslieden en een zeer inspirerende betrokkenheid van VMBO en MBO leerlingen. De Afrikaans-Amerikaanse curator van het Museum of Modern Art in New York bezocht het Fries Museum omdat ook zij een aankoop van een motor overwogen. *Escher op reis* van 2018 werd nipt tweede in de verkiezing van de beste tentoonstelling van 2018 van het *Museumtijdschrift*. De multimedia presentatie in de *Mata Hari* tentoonstelling van 2017-2018 behaalde een Europese cultuurprijs.

Achter de schermen is een grote mijlpaal bereikt: door de investering van € 300.000 in 2019 is het museum erin geslaagd na grondige documentatie, onderzoek en waardering, conform de Leidraad Afstoot Museale Objecten, voldoende kubieke meters te ontzamen uit de collectie in het tijdelijke externe depot. Daardoor kon de collectie die behouden blijft, volledig worden ondergebracht in het Kollektiesintrum Fryslân en afscheid worden genomen van het externe depot. In totaal heeft het museum in 2015-2019 meer dan € 1.000.000 eigen middelen geïnvesteerd in de verhuizing van de collectie. Ook is inmiddels 80% van de hele collectie digitaal gefotografeerd, wordt het volledige collectiearchief gedigitaliseerd en worden alle langlopende bruikleencontracten, waarvan sommige al decennia geleden afgesloten waren, bij de tijd gebracht. De hele operatie wordt in 2020 afgerond met de definitieve verplaatsing van de laatste

voorwerpen in het Kolleksjesintrum Fryslan (KSF) en de online ontsluiting van de gedigitaliseerde collectie en informatie.

Het onderhoud van het gebouw, een belangrijk onderdeel van de bedrijfsstaak, is structureel geborgd door het meer jaren onderhoudsplan (MJOP) 2020-2039 en de stelselwijziging naar een voorziening voor het onderhoud. Wat het menselijke kapitaal betreft is € 200.000 geïnvesteerd in het vasthouden van mensen met ervaring en in voldoende capaciteit om grote tentoonstellingen te organiseren. Omdat het om twee overbruggingsjaren gaat, hebben de tijdelijke medewerkers een contract tot einde 2020 gekregen, zodat zij in ieder geval tot dan zekerheid hebben. In het team van vijf conservatoren vonden twee wissels plaats: conservator Moderne & Hedendaagse Kunst Eelco van der Lingen werd directeur van het nationale Mondriaan Fonds en opgevolgd door Hanne Hagenaars, conservator Fries Verzetsmuseum werd directeur van de musea in Noardeast-Fryslân en opgevolgd door Marre Sloots.

De doelstellingen voor 2019 zijn ruimschoots gehaald, maar het gaat duidelijk om een kwetsbaar succes: de investering van in totaal € 1.450.000 in 2019 is niet herhaalbaar. Het programmabudget voor 2020 is nagenoeg € 1.000.000 lager maar een investering van nogmaals € 425.000 eigen middelen zorgt ervoor dat wel de medewerkers met ervaring worden vastgehouden en het collectieproject wordt afgewerkt. Helaas heeft einde 2019 partner Aegon aangekondigd de samenwerking vanaf 2020 te stoppen.

De verwachting is dat nagenoeg alle in 2016-2018 incidenteel verworven resultaten in 2019-2020 besteed zullen zijn aan de kerntaken van het museum. Grootschalige cultuurhistorische tentoonstellingen als *Mata Hari, Rembrandt & Saskia* en *Wij Vikingen* zijn in de toekomst niet meer mogelijk. Zonder wijziging van de financiering is 2019 de eerste stap in het terugbrengen van de kosten van € 9.500.000 in 2018 naar € 5.000.000 in 2021, waarmee ook echte blockbusters als *Alma-Tadema* en *Escher op reis* (35.000-40.000 bezoekers *per maand*) en grote hedendaagse tentoonstellingen vanaf *Claudy Jongstra, Phantom Limb* en *Éric Van Hove* tot het verleden gaan behoren, en het Fries Museum zijn (inter)nationale uitstraling verliest. Het Fries Museum kan deze halvering van de operatie uitvoeren zonder gedwongen reorganisatie door een maximale flexibiliteit die in 2016-2018 is ingebouwd. Uit een nieuw PAGO-onderzoek onder de medewerkers (respons 79%) blijkt hoe hoog de motivatie en de wendbaarheid is, maar de werkdruk en de onzekerheid beginnen te wegen. Mede dankzij de tientallen vrijwilligers en stagiairs blijft het een vitale organisatie. De doorontwikkeling van het museum en de organisatie is wel *on hold* gezet tot midden 2020 duidelijk is of het gaat om krimp of groei.

Het Fries Museum heeft een andere structurele ambitie dan terugvallen tot het niveau van het oude Fries Museum vóór 2013, en provincie, gemeente en bedrijven hebben er veel bij te winnen. De uitdaging voor 2020 is daarom om de structurele ambitie te borgen als onderdeel van de provinciale ambitie om de brede welvaart te verhogen en de gemeentelijke ambitie om de uitstraling en het vestigingsklimaat van Leeuwarden te vergroten. Een eerste horde is genomen met de voorziene voordracht van het Fries Museum voor de nationale basisinfrastructuur (BIS) voor regionale musea. Het Fries Museum is de Provinsje Fryslân dankbaar voor het vertrouwen en kijkt uit naar de gezamenlijke ontwikkeling, ook samen met de gemeente Leeuwarden en de bedrijfswereld.

Collecties

Aanwinsten

Het Fries Museum heeft in 2019 44 verwervingen gedaan. We lichten daar twee hoogtepunten uit:

- *'Thabiso le Thepiso'* (P2019-162): Neo Matloga (Zuid-Afrika, 1993, winnaar van de Koninklijke Prijs voor vrije schilderkunst 2018) bezocht in 2018 onze tentoonstelling *Rembrandt en Saskia: Liefde in de Gouden Eeuw*. Het inspireerde hem tot het maken van grootschalige collageschilderijen met huiselijke scènes, die gaan schuren door de collagetechniek. Dat schuren is goed voelbaar in dit werk: het paar samen Thabiso en Thepiso: op de bank, intiem, maar met hun schots-en-scheve gezichten ook sterk vervreemdend. In Neo's eigen woorden: *'All the characters in my paintings are black, but nobody asked Rembrandt or Michelangelo why they only painted white people. I want to be treated in the same manner. However, my work is multilayered, ambiguous, and has political undertones. The disfiguration of the physiognomy of my figures challenges you psychologically.*

I would like to offer a type of representation that is lacking in European, Western media. Dit werk is verworven met steun van de Mondriaan Stichting;

- Glazen beker (G2019-004): de beker, vervaardigd in 1599 in Antwerpen, is uitermate zeldzaam. Naast deze beker zijn er slechts een handvol andere voorbeelden van glazen met Nederlandse namen bewaard. Bijzonder is dat er zowel mannen- als vrouwenamen op het glas staan. De namen zijn van jonge mannen en vrouwen uit de Friese adel. Ze komen uit de belangrijke families uit die tijd. De beker laat de rijkdom van het einde van de 16de eeuw in Friesland zien en omdat de hij waarschijnlijk gebruikt is bij de verloving van Lucia van Walta en Tjerck van Herema geeft het tevens inzicht in de rituelen en gebruiken rondom een huwelijk. Het glas kan gezien worden als een sleutelstuk omdat diverse schilderijen en objecten in de collectie van het Fries Museum te herleiden zijn naar de mensen op het glas. De beker werd eerst gepresenteerd in de tentoonstelling *Verzameld Werk* en staat nu in de permanente presentatie *Proost! We heffen het glas* in de stedelijke vitrine op de derde verdieping. De beker is verworven met steun van de Vereniging Rembrandt.

Begin november maakte het Mondriaan Fonds bekend dat het Fries Museum ook in 2020 en 2021 kan rekenen op een bijdrage uit het fonds Collectieprogramma's. Hierdoor kan het Fries Museum ook de komende jaren verdergaan met een kwalitatief sterk verwervings- en tentoonstellingsprogramma voor hedendaagse kunst op de derde etage van het museum.

Waardering en ontzaming

Kennis over de herkomst en de eigendomssituatie is noodzakelijk om objecten te mogen ontzamen (handelingsmandaat volgens de landelijke Leidraad Afstoting Museale Objecten, LAMO). Verdere digitalisering van het collectiearchief heeft daarom hoge prioriteit. De digitalisering daarvan loopt in een flink tempo, ondersteund door vrijwilligers. Na de inventarisboeken zijn de inventariskaarten nu grotendeels gedigitaliseerd. Alle gedigitaliseerde bronnen worden aan de collectiedatabase gekoppeld. Inmiddels is het Fries museum vrijwel klaar met het waarderen van de omvangrijke deelcollectie grote voorwerpen. Het definitief herbestemen of afstoten van gedeselecteerde objecten is in 2019 geïntensiveerd. Door alle inspanningen en door compactere opslagmethoden in het Kolleksjesintrum Fryslân bleek er daar voldoende ruimte om de nog overblijvende collectie uit het tijdelijke externe depot te huisvesten. Het externe depot kon dus eind 2019 weer leeg worden opgeleverd aan de verhuurder. Het bijzonder omvangrijke project van de verhuizing, waardering en ontzaming is door het Fries Museum geheel zelf gefinancierd.

Deltaplan Digitalisering en vervolg

In het kader van het provinciale Deltaplan Digitalisering is grote vooruitgang geboekt met de digitalisering van circa 40.000 prenten, tekeningen en schilderijen. Inmiddels zijn de digitale afbeeldingen gekoppeld aan de collectie database. Voor met name de conservatoren is dit een enorme vooruitgang: heel veel uitzoekwerk kan nu via het beeldscherm worden gedaan. De resultaten van het Deltaplan werden op 15 januari 2019 aan een enthousiaste gedeputeerde voor cultuur en geïnteresseerde statenleden gepresenteerd. Het Fries Museum gaat inmiddels op eigen kracht door met het maken en koppelen van objectfoto's; dat zijn er in 2019 in totaal zo'n 10.000 geworden. Omdat ondanks jarenlang aandringen een publieke voorkant voor de gedigitaliseerde collectie ontbrak aan het door Tresoar geleide Deltaplan Digitalisering en de verdere (tekst-georiënteerde) plannen van Tresoar niet aansluiten op de vraag van ons (beeldgerichte) publiek en de landelijke strategie, ontwikkelt het Fries Museum zelf die publieke zichtbaarheid voor alle museale collecties van Friesland in nauwe samenwerking met het landelijke Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE) en met de Museumfederatie Fryslân. De presentatie van de collectie online loopt vanwege technische problemen helaas trager dan verwacht. In 2020 zal in een apart project de online toegankelijkheid worden verbeterd en het beeldmateriaal en de collectie-informatie voor het publiek zichtbaar worden.

Werkzaamheden 2019

De medewerkers van de afdeling Collecties hebben volgens plan hun medewerking verleend aan de op- en afbouw van tijdelijke tentoonstellingen, het verstrekken van bruiklenen en het terugdringen van

registratieachterstanden, onder andere van aanwinsten. Het aantal uitstaande bruiklenen, waarvan de meeste aan andere erfgoedinstellingen in Friesland, blijft met 1.800 voorwerpen onverminderd groot. Er is de afgelopen jaren wel een achterstand gegroeid in het controleren en beheren van de uitstaande bruiklenenportefeuille, omdat het werk ondoenlijk is voor één registrator. (Het Rijksmuseum heeft vijf registratoren voor 2.000 uitgaande bruiklenen.) Om deze achterstand in te lopen is het team tijdelijk versterkt. Zonder extra middelen houdt die versterking einde 2020 op en zal het Fries Museum noodgedwongen moeten gaan kiezen tussen het eigen programma of ruimhartig bruikleenbeleid. Echter, ook onze dienstbaarheid aan andere erfgoedinstellingen in Friesland is onderdeel van onze ambitie.

Publiek

2019 was een goed jaar voor het Fries Museum, met 145.554 bezoekers, waarvan 22.000 kinderen. Daarmee overtreft het museum de prestatieafspraken van 80.000 bezoekers met 82 procent. Dit succes is te danken aan de investering van 1 miljoen euro eigen reserves in onder meer de tentoonstellingen *Rembrandt & Saskia* en *Wij Vikingen*. Daarnaast had het museum een innovatief en inclusief educatief programma. De website werd meer dan 500.000 keer bezocht door 375.000 bezoekers. Op Facebook steeg het aantal vind-ik-leuks naar 30.000, op Twitter heeft het museum ruim 13.000 volgers en op Instagram steeg het museum naar 4.500.

Tentoonstellingen

De familietentoonstelling *Wij Vikingen* trok in 2019 al 39.000 bezoekers en wordt door bezoekers beoordeeld met een 8,3. De Telegraaf sprak van een 'spannende tentoonstelling' en NRC gaf vier sterren. Studenten van de opleiding Maritieme Techniek van ROC Friese Poort en scheepsbouwer Bein Brandsma bouwden speciaal voor de tentoonstelling een vijftien meter lange replica van een Vikingschip. *Vanndrage* (waterdraak) zal na afloop van de tentoonstelling de Friese wateren bevaren.

Begin dit jaar was *Rembrandt & Saskia: Liefde in de Gouden Eeuw* te zien. De tentoonstelling over het beroemdste koppel uit de Gouden Eeuw in Friesland kreeg lovende kritieken en werd 76.000 keer bezocht (waarvan 54.000 in 2019). De Telegraaf vond het 'een ontroerende tentoonstelling', Trouw gaf vijf sterren en bezoekers beoordeelden de tentoonstelling met een 8,5. De tentoonstelling reisde na afloop door naar Gemäldegalerie Alte Meister binnen het Museumslandschaft Hessen-Kassel.

Tot en met 5 januari 2020 liet de grote overzichtstentoonstelling *Éric Van Hove: Fendug* zien wat mensenhanden kunnen maken. De ambachtelijk gemaakte motorblokken van Éric Van Hove (Algerije, 1975) zetten bovendien aan tot nadenken over globale vraagstukken. Onder leiding van Van Hove werkten veertig Friese, Marokkaanse, Zweedse en Indonesische ambachtsmensen gedurende het jaar aan *Ús Heit (Claas Jaguar OM422 V8)*. Alle 295 onderdelen van het motorblok van een veldhakselaar werden nagemaakt in uiteenlopende ambachten, van Marokkaans houtwerk tot Hindelooper schilderwerk en van Indonesisch snijwerk tot Zweeds glaswerk. In oktober 2019 werd het werk voltooid en toegevoegd aan de collectie van het Fries Museum.

De collectiepresentatie *Verzameld Werk* wierp een schijnwerper op alle noeste arbeid achter de schermen van het Fries Museum, begeleid door een documentaireserie *Fan ús* op Omrop Fryslân. Bezoekers werden verder nog getraakteerd op presentaties van de grote collageschilderijen van de gevierde Zuid-Afrikaanse kunstenaar Neo Matloga en de dynamische sculpturen van Auke de Vries, de winnaar van de GERRIT BENNERprijs 2019 voor beeldende kunst. Net voor de kerst werd de update van het Fries Verzetsmuseum opgeleverd, inclusief de actuele toevoeging *Vrijheid nu*. Met de volledig viertalige update is de vaste opstelling van het Fries Verzetsmuseum klaar voor het herdenkingsjaar 2020.

<i>nieuwe tentoonstelling</i>	<i>periode</i>
Éric Van Hove: Fenduq (A-tentoonstelling)	2 februari 2019 tm 5 januari 2020
Neo Matloga	20 april tm 18 augustus 2019
Verzameid Werk	20 april tm 15 september 2019
Auke de Vries	14 september 2019 tm 5 januari 2020
Wij Vikingen (A-tentoonstelling)	19 oktober tm 15 maart 2020
Uit het prentenkabinet: Alde Fryske Tsjerken	20 december 2019 tm 13 december 2020
Fries Verzetsmuseum update / Vrijheid nu	Vanaf 21 december 2019
Twee presentaties in het MCL	

Economische impact

Ruim 95.000 bezoekers kwamen in 2019 speciaal voor het museum naar Leeuwarden. Samen gaven alleen zij al minstens 5 miljoen euro uit in de stad en de regio. Een derde van deze bezoekers combineerde het bezoek met een andere culturele activiteit in Friesland. Zij sloten bijvoorbeeld aan bij een stadswandeling, bezochten andere musea of gingen naar het Fries Straatfestival. Bovendien bleven 25.000 bezoekers een of meerdere nachten slapen. Het museum zorgde zo voor meer dan 47.000 overnachtingen. Er kwamen 11.000 bezoekers uit het buitenland en 30.000 Friezen. Er werden 2.750 artikelen gepubliceerd over de activiteiten van het museum, met een gezamenlijke mediawaarde van € 3,5 miljoen.

Activiteiten

In totaal organiseerde het museum dit jaar 190 activiteiten voor jong en oud met zo'n 6.000 deelnemers. Omrop Fryslân volgde de totstandkoming van Eric Van Hove's sculptuur *Ús Heit* in de documentaire *Hert & Siel*. Rond de onthulling van het werk werd bovendien een Ambachtsfestival georganiseerd met een verdiepende talkshow, laagdrempelige workshops en demonstraties in het museum en de Blokhuispoort. In *Wij Vikingen* volgden al 3.000 kinderen de speciale kinderroute met spannende verhalen, vragen en opdrachten. De bekroonde Grutte Pier Brouwerij ontwikkelde de trippel *Rodulf* bij de tentoonstelling. Samen met Keramiekmuseum Princessehof organiseerde het museum een uitverkochte talkshowreeks bij de tentoonstellingen *Gezonken Schatten* en *Wij Vikingen*, gepresenteerd door oud-nieuwslezer Aldith Hunkar. Samen met kunstinitiatief VHDG (Voorheen De Gemeente) organiseerde het museum daarnaast *Bries*, een serie van kunstenaarsgesprekken. De samenwerking zorgde voor een nieuw podium voor dialoog over hedendaagse kunst in Leeuwarden en Friesland. Tot slot kunnen groepen ouderen die niet meer in staat zijn zelfstandig musea te bezoeken met de Museum Plus Bus, mogelijk gemaakt door de BankGiro Loterij, toch kennismaken met het Fries Museum. Voor dementerende ouderen organiseert het museum rondleidingen, met speciaal daartoe opgeleide museumgidsen.

Onderwijs

Het uitgebreide educatieaanbod zorgde in 2019 voor 10.000 schoolbezoeken. In een uniek onderwijsprogramma met Éric Van Hove bood het museum twintig VMBO- en MBO-leerlingen de kans om mee te werken met ambachtslieden in Friesland. Ze leerden houtbewerken, sieraden smeden, keramiek maken en meer. Acht leerlingen gingen mee naar Marrakesh om aan de slag te gaan in de Fenduq (werkplaats) van Éric Van Hove. Samen met Museum Boijmans van Beuningen, het Centraal Museum en het Van Abbe Museum ontwikkelde het museum een programma waarin MBO-studenten praten over kunst. In de bijbehorende videoserie *New Perspectives* gaan negen jongeren in vier verschillende musea in gesprek met een rolmodel uit hun eigen stad. Ook de kinderdirectie van het museum maakte een film. Door middel van interviews met medewerkers belichtten ze wat een museum is, wie er werken en wat zij doen. Journalist Afke Boven gaf hen hiervoor een workshop interviewen.

Bedrijf

Organisatie

Stichting Fries Museum en stichting Keramiekmuseum Princessehof worden conform art. 3 van de Wet op de Ondernemingsraden (WOR) voortaan beschouwd als een 'groep verbonden ondernemers' met een gemeenschappelijke ondernemingsraad. Het Fries Museum is aangewezen als de ondernemer die als ondernemer optreedt ten opzichte van de gemeenschappelijke ondernemingsraad (WOR, art. 3.2.). De ondernemingsraad is op 12 december 2019 met deze verandering akkoord gegaan.

Wat het menselijke kapitaal betreft is ca. € 200.000 geïnvesteerd in het vasthouden van mensen met ervaring en in voldoende capaciteit om ook na 2020 grote tentoonstellingen te organiseren. Omdat 2019-2020 twee overbruggingsjaren zijn, hebben de tijdelijke medewerkers een contract tot einde 2020 gekregen, zodat zij in ieder geval tot dan zekerheid hebben. Uit een nieuw PAGO onderzoek onder de medewerkers (respons 79%) blijkt hoe hoog de motivatie en de wendbaarheid is, maar de werkdruk en de onzekerheid beginnen te wegen. Mede dankzij de tientallen vrijwilligers en stagiairs blijft het een vitale organisatie. Met de ondernemingsraad en de raad van toezicht is elk kwartaal de voortgang van het organisatie- & personeelsplan 2017-2024 besproken, met speciale aandacht voor de werkdruk. Voor de ontwikkeling van de plannen voor 2021-2024 is een werkgroep gestart rond inclusiviteit en diversiteit, naar het voorbeeld van de organisatie brede werkgroep die in 2018 startte voor de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Begin 2020 start een werkgroep circulariteit en duurzaamheid. Natuurlijk begint elke werkgroep met de inventarisatie van wat we al doen, want die lijst is al lang. Het programma doorontwikkeling van het museum en de organisatie is wel *on hold* gezet tot midden 2020 duidelijk is of het gaat om een schaalverkleining of een *scale-up*. Als eerste onderdeel is wel al een geïntegreerd wervings- en selectiebeleid ontwikkeld. Een nieuw opleidingsbeleid, gericht op de voortdurend lerende organisatie, staat eveneens in de steigers.

De organisatie heeft een integrale informatie veiligheidsscan (*business impact assessment (BIA)*) laten uitvoeren, in samenwerking met onze ICT-leveranciers Tresoar (servers, netwerk, computers, printers, telefonie), AFAS (Enterprise Resource Planning (ERP) software: boekhouding, salarisadministratie, customer relationship management (CRM)), TicketTeam (kassasoftware) en Axiell (collectie managementsysteem Adlib). Begin 2020 zal de organisatie de 90 adviespunten beoordelen en vertalen in een integraal informatiebeleidsplan. Daarin komt er speciale aandacht voor digitaal samenwerken binnen en buiten de organisatie en de digitale geletterdheid die daarvoor nodig is.

Verder zijn de volgende organisatorische aspecten ontwikkeld:

- De invoering van de Wet Arbeidsmarkt in Balans per 1-1-2020 heeft ertoe geleid dat het museum in goed overleg op een andere manier overeenkomsten heeft afgesloten met flexwerkers zoals receptiepersoneel en rondleiders. In 2020 wordt afgewogen of de samenwerking met een uitzendbureau nog toegevoegde waarde heeft ten opzichte van rechtstreekse contracten;
- De organisatie had een karige vergoeding voor woon-werkverkeer. In overleg met de ondernemingsraad is die aangepast;
- Voor functies die belang hebben bij een nationaal netwerk en contacten en zichtbaarheid in de randstad, zoals conservatoren, is een betere regeling voor de kostenvergoeding getroffen;
- Om een betere onderhandelingspositie te hebben bij de gesprekken over samenwerking en tentoonstellingen met internationale partners is ervoor gekozen om de titels van twee MT-leden te wijzigen in directeur Tentoonstellingen (*director of Exhibitions & Public Affairs*) en directeur Collecties (*director of Collections*). Dit heeft geen gevolgen voor de samenstelling van het bestuur of de inschaling van de functies.

Huisvesting

Het museum heeft geïnvesteerd in een 6x3 meter LED scherm in de stedelijke vitrine om de uitstraling naar het Wilhelminaplein dynamischer te maken en, samen met Slieker Film, in een lounge ruimte om de mezzanine publieksvriendelijker te maken. In 2020 ontwikkelt Slieker Film er een bar voor het filmpubliek na de avondsluiting van museumcafé Thús. Samen met de Abe Bonnema Stichting is geïnvesteerd in een

nieuw systeem met audiovisuele middelen voor de presentaties van de Abe Bonnema Prijs en in de hal van het museum.

Het onderhoud van het gebouw, een belangrijk onderdeel van de bedrijfsstaak, is structureel geborgd door het meer jaren onderhoudsplan (MJOP) 2020-2039 en de stelselwijziging naar een voorziening voor het onderhoud. Een deel van de bestemmingsreserve Onderhoud is nodig als startkapitaal voor de voorziening. Het overige deel wordt aangehouden voor onvoorziën onderhoud, voor onderhoud dat eerder nodig is dan in het MJOP is gepland, voor de upgrade van installaties of voor nieuwe installaties (bijvoorbeeld de implementatie van *the internet of things*, *big data*, artificiële intelligentie of holografische reproducties in het museum).

Ondernemerschap

Het Fries Museum slaagde er in 2019 in om 3,5 miljoen euro of 55% van de inkomsten zelf te genereren. Dit waren de belangrijkste bronnen van eigen inkomsten:

- Tickets
- Projectfondsen en -sponsors:
- Winkel
- Corporate sponsoring
- Horeca (huur en winstdeelname)
- Zakelijke en particuliere vrienden
- Zakelijke evenementen (166 evenementen, 10.803 deelnemers)
- Publieksactiviteiten en educatie
- Diensten aan derden

Fair Practice Code

Het Fries Museum was een van de eerste musea om de Fair Practice Code toe te passen omdat we dit niet meer dan billijk vinden. Kunstenaars en vormgevers krijgen een vergoeding voor de bruikleen van eigen werk dat niet een commercieel serieuw product is en voor de tijd die ze in projecten met het museum investeren. Om het voor het museum betaalbaar te houden, hebben we wel twee grenzen in de berekening aangebracht. Ten eerste verhoudt het budget kunstenaarshonorarium zich op een redelijke en vooraf bepaalde wijze tot het budget van het volledige tentoonstellingsproject. Ten tweede is de vergoeding begrensd voor presentaties die langer lopen dan een half jaar. Zonder deze begrenzingen zou de Fair Practice Code tot gevolg hebben dat het Fries Museum minder vaak hedendaagse kunst kan presenteren en dan vooral minder van aankomend talent. Beide zijn vast nooit de bedoeling geweest van de code. Alsnog heeft de toepassing van de code zonder dekking een negatief effect op de mogelijkheden van de programmering.

Code Culturele Inclusiviteit & Diversiteit

Programma

Vanuit de kracht van de collectie worden al enkele jaren de thema's portret en landschap verbreed tot identiteit en de 'plek' waar die in vele lagen gestalte krijgt in historische presentaties en de hedendaagse kunst. In onze historische presentaties leggen we verbindingen met actuele maatschappelijke thema's, zoals de omgang met slavernij in de tentoonstelling *Wij Vikingen*. In 2019 was de Zuid-Afrikaan Neo Matloga geïnspireerd door de zeventiende-eeuwse verbeelding van de liefde in onze tentoonstelling *Rembrandt & Saskia* en verbond hij daardoor zijn verhaal aan dat van de kunstcanon. Een speciale plek neemt het Fries Verzetsmuseum in, het museum over vrijheid en empathie. Steeds meer verbindt het verhaal van de Tweede Wereldoorlog zich met actuele ontwikkelingen. Einde 2019 is een presentatie geopend waarin Friezen met uiteenlopende achtergronden vertellen over hun eigen vrijheid nu, die lang niet altijd vanzelfsprekend is. Bij alle tentoonstellingen van het Fries Museum hoort een uitgebreid programma van diverse activiteiten, die elk heel verschillende groepen uit de samenleving bij het museum betreft. Onze meest bekeken presentaties zijn die in onze vitrines in het Medisch Centrum Leeuwarden. Daar zijn we aanwezig op een plek waar mensen bezig zijn met essentiële vragen over het leven en wat van waarde is.

Publiek

Ons museum moet voor iedereen toegankelijk zijn. We ontvangen de *die hard* museumbezoeker voor onze grote tentoonstellingen, de gepensioneerde dames en heren met hun Museumkaart, maar we zijn ook een zeer geschikt *instapmuseum*. Onder het motto 'hoge kwaliteit, lage drempel' zorgen we dat onze publieksinformatie, van het zwaard van Grutte Pier tot een kunstwerk van een internationale hedendaagse kunstenaar, uitnodigt tot langer kijken en meer zien.

In Friesland ligt het percentage museumkaarthouders de helft onder het landelijk gemiddelde. Dat wekt geen verbazing, wanneer je bedenkt dat werkloosheid en armoede structureel boven het landelijk gemiddelde scoren, terwijl het opleidingsniveau gemiddeld lager ligt dan in de rest van Nederland. Het bereiken van regionale bezoekers is voor ons een belangrijk inclusie-speerpunt.

We bereiken uiteenlopende publieksgroepen. Bij 80.000 bezoekers op jaarbasis gaat het om circa 40% uit Friesland en 60% van elders. Gemiddeld circa tweederde bezoekt het museum voor het eerst, de rest is herhaalbezoeker.

Ons educatief programma is een belangrijk middel om jonge Leeuwarders en Friezen in aanraking te brengen met het erfgoed van Friesland en hen te inspireren met kunstuitingen die anders niet snel op hun pad komen. Zeker in Leeuwarden, waar in sommige wijken 60% van de kinderen in armoede leeft, is deze functie des te belangrijker. Onze onderwijsprogramma's zijn ook een belangrijke manier om kinderen (en ouders) met een niet-Nederlandse achtergrond (17% van de Leeuwarders) te bereiken. De ingezette samenwerking met MBO-scholen zetten we komende jaren actief door.

Onze bezoekers zijn van alle leeftijden. We willen drempels voor oudere bezoekers zoveel mogelijk wegnemen en werken samen met de landelijke Museum Plus Bus. Ook bieden we speciale rondleidingen voor mensen met dementie, waarbij deelnemers door het delen van herinneringen en associaties samen museumobjecten tot leven brengen. Het museum is volledig toegankelijk voor mensen met een beperking.

Personeel

Het Fries Museum is lid van de cao Musea, die volledig wordt gevolgd. Alle functies zijn beschreven, extern getoetst aan het cao functiehandboek en passen in een samenhangend functiehuis. Alle regelingen zijn generiek en nooit op een medewerker toegespitst. Gratificaties worden enkel organisatiebreed en als fixed fee uitgekeerd, niet in verhouding tot het loon, zodat medewerkers in lagere loonschalen er relatief meer aan hebben.

Een culturele organisatie als de onze staat of valt met zijn menselijk kapitaal. Van de betaalde medewerkers is een deel werkervaringsplaats en reïntegratietraject. Ook bij onze 200 vrijwilligers, een veelkleurige groep van schoolverlaters tot gepensioneerden, zijn er mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Met 50 stageplaatsen per jaar bieden we jongeren waardevolle praktijkervaring.

Partners

Het Fries Museum heeft een veelheid aan partners waarmee het inclusiviteit en diversiteit bereikt:

Culturele partners: Keramiekmuseum Princessehof, Slieker Film, Tresoar, Tryater en Historisch Centrum Leeuwarden. Educatiepartners: Keunstwurk (PO Kunstmenu gemeente Leeuwarden), vrijwel alle Friese VO-scholen, MBO-scholen Friese Poort en Friesland College, HBO partner NHL Stenden. Maatschappelijke partners: Talant, KwadrantGroep, MuseumPlusBus, Zienn, Fier, Medisch Centrum Leeuwarden.

Financiën

De doelstellingen voor 2019 zijn ruimschoots gehaald, maar het gaat duidelijk om een kwetsbaar succes: de investering van in totaal 1.450.000 euro in 2019 is niet herhaalbaar. Het programmabudget voor 2020 is nagenoeg 1.000.000 euro lager maar een investering van nogmaals 425.000 euro eigen middelen zorgt ervoor dat wel de medewerkers met ervaring worden vastgehouden en het collectieproject wordt afgewerkt. Helaas heeft einde 2019 partner Aegon aangekondigd de samenwerking vanaf 2020 te stoppen.

De verwachting is dat nagenoeg alle in 2016-2018 incidenteel verworven resultaten in 2019-2020 besteed zullen zijn aan de kerntaken van het museum. Zonder wijziging van de financiering is 2019 de eerste stap in het terugbrengen van de kosten van 9.500.000 euro in 2018 naar 5.000.000 euro in 2021. Het Fries Museum kan deze halvering van de operatie uitvoeren zonder gedwongen reorganisatie door een maximale flexibiliteit die in 2016-2018 is ingebouwd.

Aandachtspunt blijft wel dat de kosten door loon- en prijsstijging toenemen met € 100.000 per jaar en dit maar door de helft wordt opgelost door indexering van de subsidies. De organisatie zal de lasten moeten verlagen of de baten verhogen om de resterende € 50.000 te dekken.

Het eigen vermogen, de waarde van bezittingen verminderd met de waarde van alle schulden, is de buffer van een organisatie om financiële risico's af te dekken. Voor stichting Fries Museum zijn de risico's die de organisatie loopt in beeld gebracht om zodoende de hoogte van het noodzakelijke eigen vermogen te kunnen bepalen. Daarbij is rekening gehouden met de kans, impact en effect in jaren van ieder risico. Belangrijke risico's zijn de subsidie inkomsten, risico's met betrekking tot het gebouw en risico's met betrekking tot de kwaliteit van het museale product, ziekte en zwangerschap en de aantrekkingskracht op het publiek.

In 2015 is een risicoanalyse van het (weerstands)vermogen opgesteld. Einde 2019 is de risicoanalyse op basis van de ervaring van 2016-2019 bijgesteld en besproken met de raad van toezicht. In verhouding tot de risico's die de organisatie loopt, ligt het eigen vermogen van het Fries Museum op het gewenste niveau.

De risico's, opgenomen in de risicoanalyse, zijn:

- Lagere subsidie inkomsten.
Uitgangspunt is een risicobedrag van 10% van de subsidie met een kans van 20% dat het risico zich voordoet. Het risicobedrag is gesteld op € 231.120;
- Tegenvallende publieksinkomsten, inkomsten uit winkel en inkomsten uit horeca.
Uitgangspunt is een (risico)bedrag van € 1.597.000 aan jaarlijkse inkomsten op deze onderdelen. Geschat is (o.b.v. kans/impact/effect in jaren) dat voor de organisatie het risico € 281.100 is;
- langdurige ziekte, zwangerschap en mantelzorg.
Uitgangspunt is een (risico)bedrag van € 2.200.000 aan jaarlijkse vaste personeelskosten. Geschat is (o.b.v. kans/impact/effect in jaren) dat voor de organisatie het risico € 275.000 is;
- Tegenvallende inkomsten uit fondsen en sponsors voor tentoonstellingen en publicaties.
Uitgangspunt is een gemiddeld bedrag aan fondsenwerving van € 1.400.000 per jaar. Geschat is (o.b.v. kans/impact/effect in jaren) dat voor de organisatie het risico € 240.000 is;
- Tegenvallende gebouw-gerelateerde kosten.
Uitgangspunt is een (risico)bedrag van € 400.000 aan gebouw-gerelateerde kosten per jaar. Geschat is (o.b.v. kans/impact/effect in jaren) dat voor de organisatie het risico € 180.000 is;
- Hogere overige bedrijfskosten
Uitgangspunt is een gemiddeld bedrag van € 2.783.000 per jaar. Geschat is (o.b.v. kans/impact/effect in jaren) dat voor de organisatie het risico € 472.500 is;
- Reserve voor groot onderhoud.
Uitgangspunt is een basisreserve voor groot-onderhoud van € 500.000. Hiermee kunnen de risico's verbonden aan de onderhoudskosten gedeeltelijk worden opgevangen. Renovatie is hier geen onderdeel van. In 2019 zullen we vanwege gewijzigde regelgeving de wijze waarop groot onderhoud gefinancierd wordt moeten heroverwegen.
- Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB)
Over de risico's die de WAB met zich mee zal brengen zal in 2020 verder duidelijkheid komen is de verwachting.

Van een kwetsbaar succes naar een duurzame brede welvaart

2019 was het eerste van de twee overgangsjaren 2019-2020 tussen Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad van Europa 2018 en de nieuwe beleidsperiode 2021-2024. De doelstelling van het Fries Museum was om de energie van de topjaren 2016-2018 maar ook medewerkers met ervaring vast te houden, zodat het mogelijk zou zijn om in 2021-2024 met die ervaring en capaciteit het succes structureel verder te zetten. Tevens was het van belang om, meer nog dan in 2016 met *Alma-Tadema*, aan te tonen dat het Fries Museum met zijn programmering in staat was om bezoekers naar Leeuwarden en Friesland te trekken.

De doelstellingen voor 2019 zijn ruimschoots gehaald. Het Fries Museum blijkt in staat om wendbaar te zijn en mede dankzij de tientallen vrijwilligers en stagiairs is het een vitale organisatie. Maar het succes is kwetsbaar en met ongewijzigde financiering niet herhaalbaar. Het Fries Museum heeft echter nog steeds de ambitie om het niveau van 2016-2018 structureel verder te zetten, en provincie, gemeente en het bedrijfsleven hebben er veel bij te winnen.

Het Fries Museum staat daarmee op een tweekop: ofwel wordt het de *scale-up* die de ambitie kan blijven waarmaken, ofwel gaat het verder bergaf in schaalverkleining. De twee richtingen vragen om een geheel andere doorontwikkeling van de organisatie. Daarom is die doorontwikkeling van de organisatie uitgesteld tot midden 2020 duidelijk is welke richting het Fries Museum op kan.

De sporen die na 2018 waren ingezet, zijn als volgt verder ontwikkeld:

- Randvoorwaarde van de voordracht van het Fries Museum voor de nationale basisinfrastructuur (BIS) in 2021-2024 is minstens het volledige behoud van de provinciale subsidie. (Andere provincies hebben aan hun museum al toegezegd de extra bijdrage van 250.000 euro te zullen matchen.) Daardoor neemt het risico op verlaging van de subsidie sterk af. Dit betekent dat de risico's van het museum nog meer verschuiven naar eigen inkomsten van bezoekers, fondsen en sponsoring. Deze risico's worden gedekt door de Algemene Reserve;
- Begroten op 120.000 bezoekers in 2019 door te investeren in het programma bleek met 145.554 behaalde bezoekers mogelijk, maar niet herhaalbaar. Daarom wordt er in 2020, zonder investering in het programma, begroot op 100.000 bezoekers. Dat is in verhouding tot het programmabudget veel, maar het Fries Museum rekent op een goede start door 2,5 maanden *Wij Vikingen* en het risico is afgedekt door de Algemene Reserve. De ambitie voor 2021-2024 blijft om vanaf 2023 structureel 170.000 bezoekers te halen, het gemiddelde van 2016-2018 en evenveel als het Groninger Museum en Drents Museum. Zonder extra financiering zakt het Fries Museum terug naar 80.000 bezoekers, doordat de bijdrage vanuit de BIS het mogelijk maakt nog een wintertentoonstelling te maken. Zonder die bijdrage uit de BIS zou het Fries Museum weer 50.000-60.000 halen zoals het oude Fries Museum, in lijn met resultaten van andere gelijkaardige musea met dezelfde subsidie (bv. Zeeuws Museum) en alle eerdere vergelijkende onderzoeken in opdracht van de Provinsje Fryslân;
- Na de investeringen in de tentoonstellingen *Rembrandt & Saskia*, *Éric Van Hove* en *Wij Vikingen* blijft er nog 250.000 euro over in de bestemmingsreserve Tentoonstellingen. Zonder extra financiering vanaf 2021 is dat bedrag nodig om de Algemene Reserve aan te vullen en om verwachte frictiekosten te dekken voor een onvermijdelijke volgende reorganisatie, omdat zelfs indexering van de subsidie loon- en prijsstijgingen maar voor de helft dekt. Met extra financiering kan het bijdragen aan de *scale-up* in 2021-2022 en de eerstvolgende blockbuster in 2023-2024;
- Het kwetsbaar succes in 2019 heeft ertoe geleid dat ook de doorontwikkeling van het Fries Museum om onder andere minder afhankelijk te zijn van onzeker succes van tijdelijke tentoonstellingen, *on hold* is gezet. Automatisch verschuift de realisatie daarmee achteruit van 2023 naar eerder 2028. Met deze plannen blijft het Fries Museum wel één van de koplopers van de Toerisme Alliantie Fryslân. 10 jaar nieuwe Fries Museum op 13 september 2023 zullen we op een andere manier vieren;
- De bestemmingsreserve Collecties bleek volledig nodig om de ontzaming en de inhuizing van de collectie te financieren. Er is daarmee geen reserve meer als cofinanciering van aankopen en restauraties. Cofinanciering is daardoor helaas weer afhankelijk van het exploitatieresultaat;
- Met 1.800 bruiklenen, waarvan vele aan andere Friese musea, is het Fries Museum een onmisbare partner voor het volledige programma in Friesland. Het Fries Museum kan deze dienstbaarheid op dit moment enkel volhouden door de eigen investering in een extra, tijdelijke medewerker. Als het contract einde 2020 afloopt, is het op dit moment onzeker of het Fries Museum het ruimhartig bruikleenbeleid kan verderzetten. Het Fries Museum vanaf 2021 op een structureel andere niveau kunnen laten opereren komt dus zonder meer het volledige Friese erfgoed ecosysteem ten goede.

Uit deze ontwikkelingen blijkt eens te meer het belang van een andere financiering van het Fries Museum,

niet alleen voor het museum en cultuur maar ook voor de hele provincie, gemeente, bedrijven en andere culturele instellingen. Deze onmisbare voorwaarde om succesvol én dienstbaar te kunnen zijn wordt uitgewerkt in het beleidsplan 2021-2024.

Continuïteit

Met 2019 is het derde jaar in de vierjarige beleidsperiode 2017-2020 afgerond. 2020 staat in het teken van de subsidieaanvragen voor de periode 2021-2024. Omdat Gedeputeerde Staten al heeft besloten het Fries Museum voor dragen voor de nieuwe functie van regionale musea in de landelijke Basis InfraStructuur, is er aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid dat het Fries Museum in de periode 2021-2024 ook onderdeel zal uitmaken van de provinciale culturele infrastructuur. Daarmee is de continuïteit van het Fries Museum redelijk zeker. De hoogte van de bijdrage bepaalt uiteraard wel mee of het Fries Museum het nationaal zichtbare museum kan blijven dat het in deze beleidsperiode is geworden.

Leeuwarden, 23 maart 2020

Drs. K.J.R. Callens, directeur-bestuurder

1.3 EXPLOITATIERESULTAAT

Resultaat

Het exploitatieresultaat over het boekjaar 2019 bedraagt negatief € 1.481.866 tegenover een exploitatieresultaat van positief € 1.265.288 in 2018. De goedgekeurde begroting voor het jaar 2019 sluit op een begroot exploitatieresultaat van negatief € 498.667. De afwijking van het resultaat ten opzichte van de begroting bedraagt dus € 983.199 negatief.

Analyse van het resultaat

In principe werkt het Fries Museum met een begrotingsnorm gebaseerd op de toegekende basissubsidie. De opbrengsten die gerelateerd zijn aan de entree worden berekend op basis van 80.000 tot 100.000 bezoekers per jaar. De personeelskosten worden berekend op basis van een vastgestelde formatie, er is een vast tentoonstellingsbudget en de huisvestingskosten zijn voornamelijk vaste kosten.

De begroting van 2019 ging uit van 120.000 bezoekers. Het bezoekersaantal is uitgekomen op 145.554, 21% meer dan begroot.

Hieronder volgt een toelichting op de voornaamste afwijkingen t.o.v. de begroting:

BATEN

Directe opbrengsten

Entree

De entree-gerelateerde inkomsten zijn € 367.199 hoger dan begroot. Dit is het gevolg van de hogere bezoekersaantallen.

Onder entree-gerelateerde inkomsten vallen ook de inkomsten gegenereerd uit rondleidingen, cursussen, lezingen en winkelverkoop.

Indirecte opbrengsten

Onder indirecte opbrengsten valt o.a. de doorbelasting verrichte diensten Princessehof. Werknemers op de loonlijst van het Fries Museum verrichten ook werkzaamheden voor het Princessehof. Dit geldt andersom ook. In de jaarrekening wordt dit inzichtelijk gemaakt onder doorbelasting verrichte diensten Princessehof. De doorbelasting is in 2019 € 748.810 en staat dus direct in relatie tot de salariskosten.

Overige bijdragen

In de basisbegroting worden deels bijdragen van fondsen, stichtingen en andere partijen voor tentoonstellingen, aankopen en restauraties opgenomen. Deze bijdragen worden gebruikt voor het realiseren van tentoonstellingen, aankopen of restauraties. Tegenover deze bijdragen staan kosten. In de toelichting op de exploitatierekening worden deze bijdragen aangegeven.

LASTEN

Collectiefunctie

De kosten voor de collectiefunctie liggen € 181.000 hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaak ligt in het Project Collectieregistratie. Het project heeft betrekking op de inhuizing van de collectie in het Kolleksjesintrum Fryslan. In de afgelopen jaren zijn middelen gereserveerd voor dit project door de vorming van een bestemmingsreserve collectie. In 2019 is aan dit project verder invulling gegeven en zijn er middelen voor ingezet.

Publieksfunctie

In de begroting zijn deels de kosten opgenomen voor tentoonstellingsprojecten. Op het moment van opstellen van de begroting zijn niet alle subsidiatoekenningen bekend. In de loop van het jaar komt daar duidelijkheid over wat meestal leidt tot extra inkomsten waar extra uitgaven tegenover komen te staan. In 2019 liggen de uiteindelijk gerealiseerde tentoonstellingskosten ruim € 500.000 hoger dan begroot. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de toelichting bij de afzonderlijke posten.

Salarissen en sociale lasten

De totale kosten voor salarissen en sociale lasten liggen op € 3.265.786, de doorbelaste salariskosten aan het Keramiekmuseum Princessehof ligt op € 718.810. Per saldo zijn de salariskosten € 2.546.976. Hiermee liggen de kosten voor salarissen € 115.854 boven de begroting. Een deel van de extra inzet van personeel is voor het project Collecties (inhuizing Kolleksjesintrum Fryslân, registratie van collectie). Naast de extra inzet voor het collectieproject is de formatie tijdelijk uitgebreid om toekomstige projecten mogelijk te maken. Tenslotte zijn er nieuwe cao-afspraken gemaakt die hebben geleid tot extra kosten.

Personeel inhuur

Vorbereidingen op toekomstige projecten kunnen niet alleen gerealiseerd worden met het personeel binnen de formatie, er moet ook extra worden ingehuurd. De extra kosten liggen op € 60.000.

Huisvestingskosten

De huisvestingskosten zijn hoger dan begroot. De oorzaak ligt in verschillende posten. De onderhoudskosten, energiekosten kosten voor beveiliging en de zakelijke belastingen zijn hoger dan begroot. Tegenover de kosten van beveiliging staan ook opbrengsten zodat per saldo geen sprake is van een overschrijding.

Aankopen

De kosten voor aankopen liggen hoger dan begroot door de aankopen die gerelateerd zijn aan de subsidie van het Mondriaan Fonds die voor de jaren 2018 en 2019 in totaal € 124.000 subsidie heeft toegekend. Begroot is voor 2019 50% van het toegekende bedrag maar een deel van de subsidie voor 2018 is doorgeschoven naar 2019, het jaar waarin uiteindelijk de aankopen zijn gedaan. Met eigen middelen is nog een aankoop gedaan van bijna € 50.000 die niet begroot was.

Kantoorkosten

De kantoorkosten zijn € 100.000 meer dan begroot. Ruim € 76.000 is te verklaren door hogere advieskosten:

- Statutenwijziging: Juridische advisering en uitwerking door de notaris.
- Informatiebeveiliging: Audit en opstellen risicoanalyse en opvolgingsdocument
- Organisatieontwikkeling: Coaching en advisering over externe communicatie
- Fiscaliteiten: BTW-audit en opvolgingsdocument
- AVG: Verbeterplan
- Architecten: Gebouwelijke aanpassingen

Daarnaast liggen de kosten voor automatisering liggen ruim € 27.000 hoger dan begroot. Kosten voor de online-verkoop, onderhoudskosten op ICT en diverse kleine investeringen onder € 2.500 die niet worden geactiveerd, veroorzaken onder meer de overschrijding.

Diverse personeelskosten

De evenementen en ontvangsten hebben geleid tot extra kosten, die gedekt worden uit de opbrengsten die hiertegenover staan. De kosten liggen € 117.000 hoger dan begroot en worden gedekt uit verschillende opbrengsten waaronder entree, rondleidingen enz.

Inkopen

De inkopen zijn ruim € 203.000 hoger dan begroot. Het betreft hier inkopen voor de winkel en de inkoop van museumjaarkaarten. Deze overschrijding moet gerelateerd worden aan de extra entree-gerelateerde inkomsten (verkoop winkel en verkoop museumjaarkaarten)

1.4 BEGROTING 2020

	Begroting 2020
	€
BATEN	
Opbrengsten:	
- Directe opbrengsten	1.962.055
- Indirecte opbrengsten	320.000
Bijdragen:	
- Subsidies Provincie Fryslân	3.058.291
- Overige subsidies en bijdragen	384.500
Som der baten	5.724.846
LASTEN	
Personeel - salarissen	3.129.843
Personeel - inhuur	355.000
Personeel - overige kosten	117.500
Bestuurskosten	45.500
Publiciteitskosten	155.000
Collectiekosten	77.000
Huisvestingskosten	655.000
Kantoorkosten	65.000
Accountancy-advisering	52.500
Organisatiekosten	238.120
Automatisering	130.000
Investeringen – afschrijvingen	150.000
Programmering	658.000
Winkel, algemeen	105.000
Entree	105.000
Aankopen	112.000
Som der lasten	6.150.463
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	0
Rentelasten en soortgelijke kosten	0
Saldo uit rentebaten en rentelasten	0
Exploitatieresultaat	-/- 425.617*

*Het tekort op het exploitatieresultaat in 2020 wordt deels gedekt door het aanwenden van de bestemmingsreserve Collectie (€ 50.000) en de bestemmingsreserve Formatie 2019-2020 (€ 75.000).

2 JAARREKENING

2.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2019
(na resultaatbestemming)

	31.12.2019		01.01.2019	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Materiële vaste activa				
Gebouwen en installaties	86.206		112.715	
Inventaris en inrichting	299.138		286.787	
Museale inventaris en inrichting	0		0	
Niet aan het productieproces dienstbare MVA	1.240.472		1.281.756	
		1.625.816		1.681.258
Financiële vaste activa				
Leningen u/g	0		9.000	
		0		9.000
Vorraden				
Overige voorraden	51.802		65.237	
		51.802		65.237
Vorderingen				
Debiteuren	216.325		370.152	
Verbonden partijen	103.813		176.271	
Overlopende activa	604.492		1.079.120	
		924.630		1.625.543
Liquide middelen				
Banken	2.534.299		3.447.420	
Kasmiddelen	29.991		29.183	
		2.564.290		3.476.603
		<u>5.166.538</u>		<u>6.857.641</u>

	31.12.2019		01.01.2019	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	1.629.418		1.679.707	
Provinciale reserve	6.613		6.613	
Bestemmingsreserves	1.238.092		2.669.669	
		<u>2.874.123</u>		<u>4.355.989</u>
Voorzieningen				
Voorziening jubilea	26.306		26.483	
Voorziening onderhoud	270.116		95.619	
		<u>296.422</u>		<u>122.102</u>
Langlopende schulden				
Overige schulden		1.354.474		1.397.472
Kortlopende schulden				
Crediteuren	246.489		378.417	
Verbonden partijen	11.417		184.950	
Belastingen en premies SV	34.432		30.408	
Overlopende passiva	306.183		347.018	
Aflossingsverplichtingen	42.998		41.285	
		<u>641.519</u>		<u>982.078</u>
		<u>5.166.538</u>		<u>6.857.641</u>

2.2 EXPLOITATIEREKENING OVER 2019

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
BATEN			
Opbrengsten:			
- Directe opbrengsten	1.603.855	1.236.656	5.290.992
- Indirecte opbrengsten	748.810	30.000	601.326
Bijdragen:			
- Subsidies Provincie Fryslân	2.934.919	2.934.919	2.888.700
- Overige bijdragen	1.183.183	967.000	2.045.889
Som der baten	6.470.767	5.168.575	10.826.907
LASTEN			
Salarissen en sociale lasten (inclusief inhuur)	3.410.527	2.516.122	3.299.320
Afschrijvingen op vaste activa	137.439	150.000	119.964
Aankopen	176.816	112.000	449.504
Overige lasten:			
- Collectiefunctie	252.430	71.000	137.044
- Publieksfunctie	1.970.494	1.324.500	2.570.624
- Huisvestingskosten (incl huurlasten)	1.112.978	1.040.120	1.273.575
- Kantoorkosten	327.271	226.500	359.118
- Diverse personeelskosten/overige kosten	320.609	202.500	486.869
- Inkopen	213.614	10.000	659.273
Som der lasten	7.922.178	5.652.742	9.355.291
Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	62.538	1.000	64.399
Rentelasten en soortgelijke kosten	92.993	15.500	270.727
Saldo uit rentebaten en rentelasten	-30.455	-14.500	-206.328
Bijzondere baten	0	0	0
Bijzondere lasten	0	0	0
Saldo uit bijzondere baten en lasten	0	0	0
Exploitatieresultaat	-1.481.866	-498.667	1.265.288
Resultaat (vóór resultaatbestemming)	-1.481.866	-498.667	1.265.288

2.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2019

	2019	2018
	€	€
<i>I Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
Exploitatieresultaat	-1.481.866	1.265.288
Afschrijvingen op vaste activa	137.439	119.964
Afschrijving niet aan het productieproces dienstbare MVA	41.283	39.640
Boekresultaat desinvestering vaste activa	0	0
Mutatie bestemmingsreserve	-95.619	0
Mutatie voorzieningen	269.939	-2.029
<i>Bruto kasstroom uit operationele activiteiten</i>	-1.128.824	1.422.863
Mutatie in voorraden	13.436	-1.067
Mutatie vorderingen	700.913	-495.266
Mutatie kortlopende schulden	-340.559	-681.022
<i>Netto kasstroom uit operationele activiteiten</i>	-755.034	245.508
<i>II Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		
Investeringen in vaste activa	-123.281	-8.755
Desinvesteringen in vaste activa	0	0
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	-123.281	-8.755
<i>III Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>		
Mutatie subsidiebijdragen	0	0
Mutatie langlopende schulden	-42.998	-41.285
Mutatie financiële vaste activa	9.000	125.884
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	-33.998	84.599
<i>Mutatie liquide middelen (I + II + III)</i>	-912.313	321.352
Liquide middelen einde boekjaar	2.564.290	3.476.603
Liquide middelen begin boekjaar	3.476.603	3.155.251
Mutatie liquide middelen	-912.313	321.352

2.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

De jaarrekening van Stichting Fries Museum is opgesteld conform de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving voor organisaties zonder winststreven. De Raad voor de Jaarverslaggeving heeft per 1-1-2010 een richtlijn opgesteld met specifieke bepalingen voor kleine organisaties zonder winststreven die tot die datum waren aangewezen op Richtlijn 640. De Richtlijn is opgenomen in onderdeel C van de bundel Richtlijnen voor de jaarverslaggeving van kleine rechtspersonen. De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten.

Stelselwijziging

Er is sprake van een stelselwijziging. In 2019 is besloten een voorziening onderhoud te vormen aan de hand van het meer jaren onderhoudsplan dat in 2019 is opgesteld en in 2020 ingaat. Een deel van de onderhoudsreserve wordt overgeheveld naar de voorziening onderhoud. Aan de hand van het onderhoudsplan is berekend dat de stand van de voorziening per 31-12-2019 € 270.116 moet zijn. Per 1 januari 2019 is de beginstand van de voorziening bepaald op € 95.619 volgens onderstaande berekening:

Stand voorziening 1-1-2019:	€ 95.619
Toevoeging 2019:	€ 332.042
Onttrekking 2019:	<u>€ 157.545</u>
Stand 31-12-2019:	€ 270.116

De toevoeging 2019 is gebaseerd op de toevoeging aan de onderhoudsvoorziening vanaf 2020, de onttrekking is gebaseerd op het onderhoudscontract over 2019.

Per 1-1-2019 ziet de balans er als volgt uit:

	2018	Balans 31-12-	Correctie	Balans 1-1-2019
Materiele Vaste Activa		1.681.258		1.681.258
Financiële Vaste Activa		9.000		9.000
Vorraden		65.237		65.237
Vorderingen		1.625.543		1.625.543
Liquide Middelen		3.476.603		3.476.603
Totaal Activa		6.857.641	0	6.857.641
EV		4.451.608		4.355.989
<i>Algemene reserve</i>		1.679.707		1.679.707
<i>Provinciale reserve</i>		6.613		6.613
<i>Bestemmingsreserves</i>		2.765.288	-95.619	2.669.669
Voorzieningen		26.483		122.102
<i>Voorziening Jubilea</i>		26.483		26.483
<i>Voorziening onderhoud</i>		0	95.619	95.619
Langlopende schulden		1.397.472		1.397.472
Kortlopende schulden		982.078		982.078
Totaal Passiva		6.857.641	0	6.857.641

Museale collectie

De museale collectie is niet gewaardeerd.

Activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen.

Voor de investeringen in het nieuw Fries Museum zijn (overheids)subsidies ontvangen alsmede bijdragen van particulieren en bedrijven. Op grond van RJ274.112 kunnen deze bijdragen in mindering gebracht worden op het te activeren bedrag. Het Fries Museum is eigenaar van het gebouw.

In 2012 en 2013 zijn de ontvangen middelen (ten bedrage van 34,4 miljoen) in mindering gebracht op de bouwkosten. Inventaris is wel geactiveerd en ook worden vervangingsinvesteringen waarvoor geen bijdragen worden ontvangen geactiveerd en afgeschreven over de verwachte economische levensduur, zoals hierboven is beschreven.

De meerkosten voor de bouw van CFF (Slieker) worden wel geactiveerd en afgeschreven omdat de bijdrage van de gemeente Leeuwarden tijdsafhankelijk is.

Met ingang van 2012 wordt afgeschreven op basis van de volgende grondslagen:

- Investerings in gebouwen, terreinen, installaties en vaste inrichting die zijn gedaan in het kader van de nieuwbouw van het Fries Museum zijn niet geactiveerd. Er wordt dus ook niet op afgeschreven. Uitzondering hierop is de investering i.v.m. de inhuizing van filmhuis Slieker Film en de organisatie van het Centrum voor Film in Friesland (FiF) in het Nieuw Fries Museum. Hiervoor is een lening aangegaan bij Bank Nederlandse Gemeenten (nu BNG Bank). De rente en aflossing wordt gefinancierd uit het bedrag van € 101.000 dat jaarlijks door FiF voor het gebruik van het gebouw aan Stichting Fries Museum zal worden betaald, en waarvoor de Gemeente Leeuwarden garant staat. Investerings in installaties en vaste inrichting die na 2012 gedaan worden, worden geactiveerd. Hierop zal worden afgeschreven.
- Duurzame goederen die aangeschaft worden naar aanleiding van een investeringsbesluit, dat in totaal minimaal € 2.500 bedraagt, worden geactiveerd. Duurzame goederen die worden aangeschaft naar aanleiding van een investeringsbesluit die in totaal het bedrag van € 2.500 niet overschrijdt, worden niet geactiveerd maar ten laste gebracht van de exploitatie in het jaar van aanschaf.
- Duurzame goederen die worden aangeschaft ten behoeve van een presentatie of project worden niet geactiveerd maar ten laste gebracht van het presentatie- of projectbudget.
- Duurzame goederen worden in het jaar van aanschaf over het gehele jaar afgeschreven
- De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Automatisering	5 jaar/20%
Inventaris kort	5 jaar/20%
Inventaris lang	10 jaar/10%
Presentatiemiddelen	10 jaar/10%
Museale collectie	variabel
Installaties	10 jaar/10%
Vaste inrichting	10 jaar/10%

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn opgenomen tegen nominale waarde onder aftrek van eventuele waardeverminderingen als gevolg van (verwachte) oninbaarheid.

Voorraden

Onderhanden activiteiten

Het betreft hier de voorbereidingskosten die gemaakt zijn in het huidige boekjaar voor tentoonstellingen die plaatsvinden in het nieuwe boekjaar en van de geprognosticeerde kosten van tentoonstellingen die doorlopen in het nieuwe boekjaar. Bepalend voor het moment van het nemen van verlies is het jaar waarin de tentoonstelling is begroot. Onderhanden werk wordt gewaardeerd tegen integrale kostprijs.

Overige voorraden

De overige voorraden zijn gewaardeerd tegen kostprijs, indien noodzakelijk onder aftrek van een voorziening voor incurantheid.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Vorderingen hebben een looptijd van minder dan 1 jaar.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen vereist geen specifieke grondslag.

Voorzieningen

De voorziening jubilea wordt gewaardeerd tegen contante waarde.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. De langlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld

Het aflossingsbedrag voor het komende jaar is verantwoord onder de kortlopende schulden.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, ongeacht of ze tot ontvangsten of uitgaven hebben geleid.

Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum gerealiseerd zijn. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor balansdatum, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Financiële instrumenten

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende primaire financiële instrumenten. Dit betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. Derivaten worden niet gebruikt. Er is geen sprake van secundaire financiële instrumenten.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij deze methode wordt het nettoresultaat aangepast voor posten van de exploitatierekening die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar, mutaties in de balansposten en posten van de exploitatierekening waarvan de ontvangsten en uitgaven niet worden beschouwd als behorende tot de operationele activiteiten. De liquiditeitspositie in het kasstroomoverzicht bestaat uit liquide middelen onder aftrek van gerealiseerde bankkredieten. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld op basis van de veronderstelling van continuïteit. Bestuur en directie van het Fries Museum / Keramiekmuseum Princessehof hebben op basis van de uitkomsten van 2019, de vermogenspositie en de begroting voor 2020 met inbegrip van de meerjarig toegekende subsidies geen aanleiding te veronderstellen dat de continuïteit op enigerlei wijze in het geding is. Indien deze aanname ter discussie staat, zal door de directie en het bestuur actie worden ondernomen om de continuïteit te waarborgen.

Toerekening

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Overheidsbijdragen en –subsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling kan aantonen aan de voorwaarden te hebben voldaan.

2.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

Materiële vaste activa

	Aanschafwaarde boekwaarde		investering	desinves-
	31.12.2019	01.01.2019	2019	tering 2019
	€	€	€	€
Gebouwen in installaties	173.119	112.715	0	0
Inventaris	992.250	286.787	123.281	0
Niet aan het productieproces dienstbare MVA	1.558.000	1.281.756	0	0
	<u>2.723.369</u>	<u>1.681.258</u>	<u>123.281</u>	<u>0</u>

	afschrijving		boekwaarde
	afschrijving 2019	desinves-tering 2019	31.12.2019
	€	€	€
Gebouwen en installaties	26.509	0	86.206
Inventaris en inrichting	110.930	0	299.138
Niet aan het productieproces dienstbare MVA	41.284	0	1.240.472
	<u>178.723</u>	<u>0</u>	<u>1.625.816</u>

Investeringsbegroting 2019

	investering 2019
	€
Gebouwen en installaties	0
Inventaris Fries Museum	123.281
	<u>123.281</u>

Toelichting:

De investering in Mezzanine, poefen, presentatiemeubels, Q-lite ledschermen, pc's, etc.

Niet aan het productieproces dienstbare MVA

Dit bedrag is gerelateerd aan de investeringen die gedaan zijn in verband met de inhuizing van filmhuis Sliker Film en de organisatie van het Centrum voor Film in Friesland (FiF) in het nieuwe Fries Museum. Hiervoor is een lening aangegaan waarover rente en aflossing betaald moet worden. Dit bedrag wordt jaarlijks, gedurende 30 jaar (looptijd van de lening), teruggevorderd van het Centrum voor Film in Friesland (FiF).

Financiële vaste activa

	<u>31.12.2019</u>	<u>01.01.2019</u>
	€	€
Lening u/g Centrum voor Film in Friesland (FiF)	0	9.000

Lening u/g Centrum voor Film in Friesland (FiF)

Op 1 januari 2015 is tussen het Fries Museum als schuldeiser en het Centrum voor Film in Friesland als schuldenaar een geldleningsovereenkomst gesloten voor een bedrag van € 45.000. De looptijd is 5 jaar, de eerste aflossing heeft plaatsgevonden in 2015. In 2019 is de lening volledig afgelost.

Voorraden

	<u>31.12.2019</u>	<u>01.01.2019</u>
	€	€
<i>Overige voorraden</i>		
Museumwinkel	42.346	54.896
Museumkaarten	9.456	10.341
	<u>51.802</u>	<u>65.237</u>

Vorderingen

	<u>31.12.2019</u>	<u>01.01.2019</u>
	€	€
<i>Vorderingen: debiteuren</i>	216.325	370.152
Af: voorziening voor dubieuze debiteuren	0	0
	<u>216.325</u>	<u>370.152</u>

Vorderingen: verbonden partijen

	<u>31.12.2019</u>	<u>01.01.2019</u>
	€	€
Stichting Keramiekmuseum Princessehof	103.813	176.271

Vorderingen: overlopende activa

	31.12.2019	01.01.2019
	€	€
<u>Vooruitbetaalde bedragen</u>		
Verzekeringen	9.825	3.747
Tentoonstellingen	0	84.625
Overige	1.288	10.865
	-----	-----
	11.113	99.237
<u>Nog te ontvangen bedragen</u>		
Te verrekenen omzetbelasting	117.103	111.481
Bijdragen voor aankopen (Mondriaan Fonds)	67.486	0
Vergoeding museumjaarkaarten	152.297	287.883
Bijdrage rente+aflossing voor lening Centrum voor Film in Friesland (FiF)	120.326	130.346
Vergoeding BGL	30.000	35.000
Bijdragen voor tentoonstellingen	60.000	272.068
Exploitatiekosten Slieker	0	68.256
Afrekening energie	33.595	0
Overige	12.572	74.849
	-----	-----
	593.397	979.883
	-----	-----
	604.492	1.079.120
	=====	=====

Onder overige (€ 12.572) 'nog te ontvangen bedragen' vallen de volgende posten:

- Rente € 3.288
- Ottema Kinga Stichting (Wij Vikingen) € 7.000
- Webverkoop, betaalautomaat € 2.284

Liquide middelen

Alle banktegoeden staan vrij ter beschikking.

PASSIVA

Eigen vermogen

	stand 01.01.2019	resultaat bestemming	stand 31.12.2019
	€	€	€
Algemene reserve	1.679.707	-50.289	1.629.418
Provinciale reserve	6.613	0	6.613
Bestemmingsreserve	2.669.669	-1.431.577	1.238.092
	<u>4.355.989</u>	<u>-1.481.866</u>	<u>2.874.123</u>

Met betrekking tot de algemene reserve geldt dat de subsidie van de Provincie Fryslân wordt verstrekt onder de voorwaarde van een aantal prestaties. Deze prestaties zijn in 2019 allemaal behaald. De behaalde financiële resultaten zijn in belangrijke mate toerekenbaar aan de extra publieksinkomsten en daarmee niet uit publieke middelen gefinancierd. Om die reden is dit vermogen verder niet geormerkt en dient ter afdekking van de algemene risico's van het FM.

Voor de bestemmingsreserves geldt dat deze reserves uitsluitend kunnen worden aangewend ten behoeve van de door het bestuur vastgestelde doelstelling. Tenslotte is er sprake van een provinciale reserve, een reserve die is gevormd met een deel van het verstrekte subsidiebedrag voor een specifiek doel.

Specificatie bestemmingsreserves:

	stand 01.01.2019	resultaat bestemming	stand 31.12.2019
	€	€	€
Bestemmingsreserve Collectie	200.000	-200.000	0
Bestemmingsreserve Collectie projecten	300.000	-250.000	50.000
Bestemmingsreserve Tentoonstellingen	1.205.112	-817.020	388.092
Bestemmingsreserve Blockbuster 2019	29.062	-29.062	0
Bestemmingsreserve Formatie 2019-2020	150.000	50.000	200.000
Bestemmingsreserve Onderhoud en Huisvesting	554.381	-54.381	500.000
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Fries Museum 2019-2028	231.114	-131.114	100.000
	<u>2.669.669</u>	<u>-1.431.577</u>	<u>1.238.092</u>

Bestemmingsreserve Collectie

De bestemmingsreserve Collectie is gevormd om inhuizing van de collectie in het depot mogelijk te maken. Daarnaast worden de middelen ingezet t.b.v. de collectieregistratie en de waardering en ontzaming van collectie. In 2019 is een bedrag van € 200.000 ingezet.

Bestemmingsreserve Collectie projecten

Tot en met 2018 heeft het Fries Museum de eigen bijdrage voor aankopen van historische voorwerpen moeten laten afhangen van het exploitatieresultaat. Door het vormen van een reserve kunnen beslissingen over aankopen gemaakt worden op basis van het belang voor de collectie. In 2019 is een bedrag van € 250.000 ingezet. De overige € 50.000 wordt in 2020 ingezet voor het collectieproject waardering & ontzaming.

Bestemmingsreserve Tentoonstellingen

Deze bestemmingsreserve is gevormd om investeringen in tentoonstellingen in 2020 mogelijk te maken.

Bestemmingsreserve Formatie 2019-2020

In 2018 is besloten de tijdelijke uitbreiding van de formatie voor de komende jaren te behouden om de energie en de ervaring van de periode 2016-2018 vast te houden.

Bestemmingsreserve Onderhoud en Huisvesting

De kosten die betrekking hebben op groot onderhoud en vervanging worden gedekt door de voorziening onderhoud. Daarnaast wordt een reserve onderhoud en huisvesting aangehouden voor nieuwe toekomstige investeringen waar het onderhoudsplan niet in voorziet.

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Fries Museum 2019-2028

Deze bestemmingsreserve is gevormd om plannen te ontwikkelen voor de periode 2019-2028 in het kader van de Agenda 2028.

Voorzieningen

	stand 01.01.2019	toevoeging	onttrekking	stand 31.12.2019
	€	€	€	€
Voorziening jubilea	26.483	0	177	26.306
Voorziening onderhoud	95.619	332.042	157.545	270.116
	122.102	332.042	157.722	296.422

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea is gevormd voor toekomstige jubileumuitkeringen voor zowel medewerkers van Stichting Fries Museum als medewerkers van Stichting Keramiekmuseum Princessehof, die ook inzet doen voor Stichting Fries Museum.

Voorziening onderhoud

In 2019 is besloten een voorziening onderhoud te vormen aan de hand van het meer jaren onderhoudsplan dat in 2019 is opgesteld en in 2020 ingaat. Een deel van de onderhoudsreserve wordt overgeheveld naar de voorziening onderhoud. Aan de hand van het onderhoudsplan is berekend dat de stand van de voorziening per 31-12-2019 € 270.116 moet zijn. Per 1 januari 2019 is de beginstand van de voorziening bepaald op € 95.619 volgens onderstaande berekening:

Stand voorziening 1-1-2019:	€ 95.619
Toevoeging 2019:	€ 332.042
Onttrekking 2019:	<u>€ 157.545</u>
Stand 31-12-2019:	€ 270.116

De toevoeging 2019 is gebaseerd op de toevoeging aan de onderhoudsvoorziening vanaf 2020, de onttrekking is gebaseerd op het onderhoudscontract over 2019.

Langlopende schulden

Overige schulden:

	Oorspronkelijke waarde 31.12.2018	boek- waarde 01.01.2019	aflossing 2019	aflossing kortl.deel 2020	balans- waarde 31.12.2019
	€	€	€	€	€
Bank BNG (Centrum voor Film in Friesland)	1.715.000	1.438.756	41.284	42.998	1.354.474

Rentepercentage: 4,15%

Bank Nederlandse Gemeenten

Op 17 augustus 2010 is een lening verstrekt van € 1.715.000 voor de financiering van de inhuizing van het filmhuis Slieker Film en de organisatie van het Centrum voor Film in Friesland (FiF) dat in het Nieuw Fries Museum wordt gebouwd. De looptijd bedraagt 30 jaar. Jaarlijks wordt er rente (4,15%) en aflossing betaald voor het eerst op 31 augustus 2011. In 2019 wordt € 41.284 afgelost waardoor er een bedrag van € 1.397.472 is opgenomen per 31 december 2019.

De rente en aflossing wordt gefinancierd uit het bedrag van € 101.000 dat jaarlijks door het Centrum voor Film in Friesland (FiF) voor het gebruik van het gebouw aan Stichting Het Fries Museum zal worden betaald, en waarvoor de Gemeente Leeuwarden garant staat. De investering in het gebouw ten behoeve van de inhuizing van het FiF wordt volledig geactiveerd. Vervolgens zal de waarde van de investering gedurende 30 jaar verminderd worden met de jaarlijkse afschrijving.

Kortlopende schulden

Crediteuren

	31.12.2019	01.01.2019
	€	€
Crediteuren	246.489	378.417
	<u>246.489</u>	<u>378.417</u>

Kortlopende schulden aan verbonden partijen

	31.12.2019	01.01.2019
	€	€
Stichting Keramiekmuseum Princessehof	11.417	184.950
	<u>11.417</u>	<u>184.950</u>

Belastingen en premies SV

	31.12.2019	01.01.2019
	€	€
Loonbelasting en premies	0	1.508
Pensioenen	34.432	28.900
	<u>34.432</u>	<u>30.408</u>

Overlopende passiva

	31.12.2019	01.01.2019
	€	€
<i>Vooruitontvangen bedragen</i>		
Bijdrage Mondriaan Fonds – aankopen	55.800	12.280
Bijdrage Gemeente Leeuwarden	0	0
Tentoonstellingen en projecten	0	26.017
	-----	-----
	55.800	38.297
<i>Nog te betalen bedragen</i>		
Reservering vakantiegeld	90.371	73.781
Reservering vakantie uren	70.796	75.034
Rente lening Centrum voor Film in Friesland (FiF)	19.332	19.903
Tentoonstellingen	0	0
Energiekosten	2.107	5.162
Schoonmaakkosten	13.625	0
Inkoop museumkaarten	11.266	0
Reclame STER	4.469	7.891
Accountantskosten	8.500	8.375
BankGiro Loterij	0	57.318
Overige	29.917	61.257
	-----	-----
	250.383	308.721
	<u>306.183</u>	<u>347.018</u>

Aflossingsverplichtingen

	31.12.2019	01.01.2019
	€	€
Bank Nederlandse Gemeenten	42.998	41.285
	<u>42.998</u>	<u>41.285</u>

2.6 NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Museale collectie

De museale collectie niet gewaardeerd en op de balans opgenomen.

Bijdrage Mondriaan Stichting aankopen

De Mondriaan Stichting heeft voor de jaren 2020 en 2021 een bedrag van in totaal € 124.000 toegekend voor het aankopen van Nederlandse beeldende kunst en vormgeving uit de 20ste en 21ste eeuw.

Horeca

15 januari 2013 is een huurovereenkomst afgesloten met Vermaat voor de duur van 10 jaar. De financiële gevolgen van de huurovereenkomst zijn de volgende:

De betalingsverplichting van de huurder (Vermaat) bestaat uit:

- Basishuurprijs van € 30.000 per jaar
- Omzet gerelateerde huurcomponent (vanaf 1 januari 2014)

Bijdrage BankGiro Loterij

In 2017 heeft de BankGiro Loterij Stichting het Fries Museum een budget toegekend van € 1.000.000, uit te keren in 5 jaarlijkse termijnen van € 200.000. De overeenkomst heeft een looptijd van 5 jaar en gaat in op 1 januari 2018.

Leaseverplichtingen

In 2016 is met Bourguignon Autolease B.V. een operational leaseovereenkomst gesloten voor de lease van 1 personenauto. De begindatum is 26-07-2016, de einddatum is 26-10-2020. De fiscale waarde is € 54.494. De leaseprijs excl. brandstof is € 1.000 per maand.

Tentoonstellingen/projecten

Voor tentoonstellingen zijn in 2019 toezeggingen gedaan door partijen om financieel bij te dragen:

Eric van Hove, 2-2-2019 – 05-01-2020

De volgende toezeggingen zijn gedaan voor 2020:

- Fonds 21	€ 40.000
- Mondriaan Fonds	€ 12.500 (10%, 90% reeds ontvangen in 2019)

Vikingen, 19-10-2019 -- 15-03-2020

De volgende toezeggingen zijn gedaan voor 2020:

- Mondriaan Fonds	€ 80.000
- Prins Bernhard Cultuurfonds	€ 15.000
- Sint Anthony Gasthuis	€ 10.000
- Directie der Oostersche Handel en Reederijen	€ 2.500
- Boelstra Olivier Stichting	€ 2.500
- Stichting Siebolt Foundation	€ 4.000
- Gemeente Leeuwarden	€ 35.000
- Het Nieuwe Stads Weeshuis	€ 5.000

Borduren stipendium conservatoren

De volgende toezegging is gedaan voor 2020:

- Prins Bernhard Cultuurfonds	€ 25.000

Other.wordly, 15-2-2020 – 03-01-2021

De volgende toezegging is gedaan voor 2020:

- Het Nieuwe Stads Weeshuis	€ 10.000

2.7 TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING

BATEN

Opbrengsten

Directe opbrengsten

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Entree	1.118.905	941.400	3.710.969
Onderwijs, activiteiten, rondleidingen	56.158	25.000	141.637
Evenementen, bewaking, facilitair inzet, catering, zaalverhuur	70.422	45.000	171.763
Museumcafé	37.809	47.000	102.357
Winkelverkoop	207.089	75.000	1.069.991
Doorbelasting Centrum voor Film in Friesland (FiF)	68.256	68.256	68.256
Overige	45.216	35.000	26.019
	<u>1.603.855</u>	<u>1.236.656</u>	<u>5.290.992</u>

Toelichting:

De museumkaartverkoop zijn in 2019 verantwoord onder Entree.

Indirecte opbrengsten

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Doorbelasting werkplekken Prinsessehof	30.000	30.000	30.000
Doorbelasting verrichte diensten Prinsessehof	640.938	0	571.326
Doorbelasting personele kosten extern	77.872	0	0
	<u>748.810</u>	<u>30.000</u>	<u>601.326</u>

Bijdragen

Subsidies Provincie Fryslân

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Budgetsubsidie boekjaar	2.889.919	2.889.919	2.843.700
Aankopen hedendaagse beeldende kunst	45.000	45.000	45.000
	<u>2.934.919</u>	<u>2.934.919</u>	<u>2.888.700</u>

Voor subsidievoorwaarden wordt verwezen naar achterliggende beschikkingen.

Overige bijdragen

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Aankopen en restauraties	109.220	62.000	271.927
Tentoonstellingen en projecten	391.135	500.000	1.075.370
BankGiro Loterij	390.267	200.000	417.347
Vrienden/sponsoring	208.821	190.000	188.612
Personeel (inhuur door derden)	83.740	15.000	92.633
	<u>1.183.183</u>	<u>967.000</u>	<u>2.045.889</u>

Specificatie bijdragen voor aankopen en restauraties

	Rekening 2019
	€
Mondriaan Fonds	82.232
Vereniging Rembrandt	22.500
Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting bijdragen restauraties	4.488
	<u>109.220</u>

Specificatie bijdragen voor tentoonstellingen en projecten

	Rekening 2019
	€
Vikingen	149.300
Eric van Hove	216.000
Rembrandt & Saskia	23.000
Overig	2.835
	<u>391.135</u>

Het Fries Museum en zijn activiteiten zijn dit jaar mede mogelijk gemaakt door Aegon, Provincie Fryslân, de BankGiro Loterij, het Samenwerkingsverband Noord-Nederland, EZ/Kompas, de Ir. Abe Bonnema Stichting, Mondriaan Fonds, VSBfonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, Fonds 21, Vereniging Rembrandt, Herbert Duintjer Fonds, Vrienden van het Fries Museum, Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting, Het Nieuwe Stads Weeshuis, St. Anthony Gasthuis, Stichting Siebolt Foundation, Boelstra-Olivier Stichting, Leeuwarder Ondernemers Fonds, Koninklijk Fries Genootschap, Ottema-Kingma Stichting, J.E. Jurriaanse Stichting, M.A.O.C. Gravin van Bijlandt Stichting, Gemeente Leeuwarden, Leeuwarden-Fryslân 2028, Vaderlandsch Fonds, Meindersma-Sybenga Stichting.

LASTEN

Salarissen en sociale lasten

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Salarissen	2.208.985	2.431.122	2.061.189
Salarissen t.b.v. Prinsessehof	396.787	0	428.109
Sociale lasten	361.166	0	319.660
Pensioenlasten	298.848	0	258.086
	3.265.786	2.431.122	3.067.044
Reiskosten woon/werk	46.267	0	27.228
Personeel van derden	89.134	85.000	195.376
Overige personeelskosten	9.340	0	9.672
	144.741	85.000	232.276
	3.410.527	2.516.122	3.299.320

Salarissen

Wat betreft de salarissen wordt tevens verwezen naar de indirecte opbrengsten waar de opbrengsten i.v.m. gedetacheerd personeel worden verantwoord.

Aantal medewerkers op 31-12-2019: 54

Aantal FTE's op 31-12-2019: 43,82

Pensioenregeling

Stichting Fries Museum heeft haar pensioenen ondergebracht bij het ABP. Deze regeling is een toegezegde pensioenregeling. Stichting Fries Museum heeft ingeval van tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds geen andere verplichting dan toekomstige hogere premies. Statutair is de maximale premie vastgesteld op 24%.

Op 31 december 2019 was de dekkingsgraad van het pensioenfonds 97,8%.

Wet Normering Topinkomens

De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De algemene bezoldigingsnorm van de WNT bedraagt na indexering voor 2019: € 194.000.

De WNT is van toepassing op topfunctionarissen. Als topfunctionarissen worden aangemerkt:

- De leden van de hoogste uitvoerende orgaan (RvB of bestuur) en de leden van het toezichthoudende orgaan (RvC of RvT).

Gegevens m.b.t. WNT (Wet Normering Topinkomens)

Raad van toezicht Stichting Fries Museum

Raad van toezicht: Onbezoldigd

Raad van toezicht:

De heer drs. H.H. Apotheker (vz.)
De heer prof. dr. R.E.O. Ekkart
De heer drs. C. Groeneveld
De heer H. Khalidi
Mevrouw mr. D. Kingma
De heer R. Mulder (vice vz.)
De heer ir. J.W.G. Vernooij
Mevrouw E. Vos MSM (secr.)
Mevrouw R. van Wijk-Russchen RBA

Er is sprake van een gezamenlijke bedrijfsvoering voor Stichting Fries Museum en Stichting Keramiekmuseum Prinsessehof. De directie werkt voor beide stichtingen, 0,7 fte voor het Fries Museum en 0,3 fte voor Keramiekmuseum Prinsessehof maar staat voor 100% op de loonlijst van het Fries Museum en wordt voor 30% doorbelast aan Keramiekmuseum Prinsessehof.

Topfunctionarissen

*Detachering naar Stichting Keramiekmuseum Prinsessehof

**Loonkosten op basis van omvang dienstverband minus detacheringspercentage

	2019
Naam	K.J.R. Callens
Functie	Directeur-bestuurder
Duur dienstverband	van 01-01-2019---31-12-2019
Omvang dienstverband	1 fte
Gedetacheerd*	0.3 fte
Bruto Loon**	96.755
Belastbare kostenvergoeding	0
Voorzieningen betaalbaar op termijn	14.136
Beëindigingsuitkeringen	0
Jaar beëindiging	n.v.t.
Motivering	n.v.t.
Norm	194.000 (o.b.v. 1 fte)
<hr/>	
	2018
Naam	K.J.R. Callens
Functie	Directeur-bestuurder
Duur dienstverband	van 01-01-2018---31-12-2018
Omvang dienstverband	1 fte
Gedetacheerd*	0.33 fte
Bruto Loon**	85.557
Belastbare kostenvergoeding	0
Voorzieningen betaalbaar op termijn	12.261
Beëindigingsuitkeringen	0
Jaar beëindiging	n.v.t.
Motivering	n.v.t.
Norm	189.000 (o.b.v. 1 fte)

Ten opzichte van de cijfers over 2018 is in de bovenstaande tabel een aanpassing gedaan omdat geconstateerd is dat in de cijfers vorig jaar de effecten van het ter beschikking stellen van een auto niet in

de WNT-berekening was opgenomen. Deze correctie leidt niet tot een onverschuldigde betaling in de zin van de WNT.

Nevenactiviteiten

Voor een overzicht van nevenactiviteiten van leden van de raad van toezicht en de directeur-bestuurder, de heer K.J.R. Callens, wordt verwezen naar bijlage 1.

Afschrijvingen op vaste activa

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Gebouwen en terreinen	26.509	2.000	27.293
Inventaris en inrichting	110.930	140.000	84.501
Museale inventaris en inrichting	0	8.000	8.170
	<u>137.439</u>	<u>150.000</u>	<u>119.964</u>

Aankopen

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Friese hedendaagse en moderne kunst	47.100	45.000	49.601
Mondriaan Stichting	79.766	62.000	43.520
Nederlandse hedendaagse en moderne kunst	0	0	0
Aankopen collectie algemeen	49.950	5.000	356.383
	<u>176.816</u>	<u>112.000</u>	<u>449.504</u>

Voor een specificatie van de aankopen wordt verwezen naar bijlage 3.

Overige lasten

Collectiefunctie

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Verzekeringen	31.174	40.000	37.076
Collectiekosten	28.391	31.000	13.105
Project Collectieregistratie	174.798	0	0
Restauratie	18.067	0	81.143
Mata Hari	0	0	5.720
	<u>252.430</u>	<u>71.000</u>	<u>137.044</u>

Toelichting:

De kosten van verzekeringen betreffen alleen de verzekeringen die betrekking hebben op de collectie. De overige verzekeringen worden verantwoord onder huisvestingskosten.

De Collectiekosten met betrekking tot het project Waardering & Ontzameling, gedekt door de bestemmingsreserve Collectie, zijn in de jaarrekening opgenomen bij de betreffende kostensoorten.
 Publieksfunctie

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Tentoonstellingen/projecten	1.674.555	1.176.000	2.147.486
Publicaties	33.860	0	223.364
Educatie	90.832	25.500	68.017
Rondleiding/publieksbegeleiding	22.647	21.000	33.176
Activiteiten	57.088	23.500	22.264
Publiciteit	91.512	78.500	76.317
	<u>1.970.494</u>	<u>1.324.500</u>	<u>2.570.624</u>

Specificatie tentoonstellingen/projecten:

	Rekening 2018
	€
Auke de Vries	15.808
Rembrandt & Saskia	331.588
Eric van Hove	637.419
Neo Matloga	19.183
Verzameld Werk	27.686
Vikingen	530.019
Onderhoud lopende tentoonstellingen	53.904
Voorbereiding toekomstige tentoonstellingen	27.960
MCL	1.062
Overig	29.926
	<u>1.674.555</u>

Huisvestingskosten

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Huur gebouw	23.034	0	51.497
Depot	84.289	80.000	136.041
Onderhoud gebouwen en installaties	464.369	450.000	420.318
Zakelijke belastingen	138.746	130.000	135.853
Verzekeringen	29.740	30.120	22.341
Energie	122.417	125.000	115.006
Bewaking	105.899	75.000	170.247
Schoonmaak	144.484	150.000	222.272
Overige	0	0	0
	<u>1.112.978</u>	<u>1.040.120</u>	<u>1.273.575</u>

Toelichting:

De huisvestingskosten zijn hoger dan begroot. De oorzaak ligt in verschillende posten. De onderhoudskosten, energiekosten kosten voor beveiliging en de zakelijke belastingen zijn hoger dan begroot. Tegenover de kosten van beveiliging staan ook opbrengsten zodat per saldo geen sprake is van een overschrijding.

Kantoorkosten

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Kantoor, telefonie, kopieer, porti, drukwerk	62.229	70.000	108.328
Accountantskosten	18.680	24.000	16.750
Externe advieskosten	93.622	17.500	85.620
Automatisering	127.451	100.000	130.209
Lidmaatschappen en abonnementen	25.289	15.000	18.211
	<u>327.271</u>	<u>226.500</u>	<u>359.118</u>

Toelichting:

De kantoorkosten zijn € 100.000 meer dan begroot. Ruim € 76.000 is te verklaren door hogere advieskosten:

- *Statutenwijziging: Juridische advisering en uitwerking door de notaris.*
- *Informatiebeveiliging: Audit en opstellen risicoanalyse en opvolgingsdocument*
- *Organisatieontwikkeling: Coaching en advisering over externe communicatie*
- *Fiscaliteiten: BTW-audit en opvolgingsdocument*
- *AVG: Verbeterplan*
- *Architecten: Gebouwelijke aanpassingen*

Daarnaast liggen de kosten voor automatisering liggen ruim € 27.000 hoger dan begroot. Kosten voor de online-verkoop, onderhoudskosten op ICT en diverse kleine investeringen onder € 2.500 die niet worden geactiveerd, veroorzaken onder meer de overschrijding.

Diverse personeelskosten

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Directie, raad van toezicht, OR	15.146	0	17.693
Bedrijfsgezondheidsdienst	13.675	5.000	4.962
Opleidingen	38.653	40.000	29.544
Leaseauto/autohuur	24.058	12.500	21.247
Reiskosten zakelijk	38.221	25.000	60.115
Ontvangsten, representatie, vrienden, catering	136.328	80.000	269.690
Vrijwilligers	13.496	5.000	13.431
Werving & Selectie	0	750	0
Overige kosten	41.032	34.250	70.187
	<u>320.609</u>	<u>202.500</u>	<u>486.869</u>

Toelichting

De evenementen en ontvangsten hebben geleid tot extra kosten, die gedekt worden uit de opbrengsten die hiertegenover staan. De kosten liggen € 117.000 hoger dan begroot en worden gedekt uit verschillende opbrengsten waaronder entree, rondleidingen enz.

Inkopen

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Winkel	124.536	5.000	514.431
Museumjaarkaarten	89.078	5.000	144.842
	<u>213.614</u>	<u>10.000</u>	<u>659.273</u>

Toelichting:

De inkopen zijn ruim € 203.000 hoger dan begroot. Het betreft hier inkopen voor de winkel en de inkoop van museumjaarkaarten. Deze overschrijding moet gerelateerd worden aan de extra entree-gerelateerde inkomsten (verkoop winkel en verkoop museumjaarkaarten)

Rentebaten en inkomsten uit belegging

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Rente banken	3.401	1.000	3.594
Rente lening Centrum voor Film in Friesland (FiF)	59.137	0	60.805
	<u>62.538</u>	<u>1.000</u>	<u>64.399</u>

Rentelasten en soortgelijke kosten

	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
	€	€	€
Rente lening Centrum voor Film in Friesland (FiF)	59.137	0	60.805
Rente overige schulden	0	500	0
Bankkosten	33.856	15.000	209.922
	<u>92.993</u>	<u>15.500</u>	<u>270.727</u>

Toelichting

Onder de bankkosten vallen de transactiekosten verbonden aan de online kaartverkoop.

2.8 VERBONDEN PARTIJEN (per 31-12-2019)

Van verbonden partijen is sprake wanneer een partij beleidsbepalende invloed kan uitoefenen in een andere partij, dan wel invloed van betekenis kan uitoefenen op het zakelijke en financiële beleid van de andere partij. De verbondenheid tussen Stichting Fries Museum en de hier genoemde stichtingen ontstaat door de aanwezigheid van gemeenschappelijke besturen.

Stichting Monumenten Fries Museum / Keramiëkmuseum Princessehof

Deze stichting is statutair gevestigd in de gemeente Leeuwarden en heeft als doelstelling de instandhouding van monumenten in de zin van Monumentenwet 1998.

Stichting Collectiefonds Fries Museum en Keramiëkmuseum Princessehof

Deze stichting is statutair gevestigd in Leeuwarden en heeft als doelstelling de aankoop en zo nodig restauratie van museumvoorwerpen, voor zover niet subsidiabel, ten behoeve van Stichting Fries Museum en Stichting Keramiëkmuseum Princessehof.

Stichting Mata Hari

Deze stichting is statutair gevestigd in Leeuwarden en heeft als doelstelling het in eigendom verwerven en beheren van voorwerpen, afbeeldingen en geschriften, betrekking hebbende op Margaretha Geertruida Zelle, beter bekend als Mata Hari, en het voor het publiek toegankelijk maken van de verworven collecties.

Stichting Keramiëkmuseum Princessehof

Deze stichting is statutair gevestigd in de gemeente Leeuwarden en heeft als doelstelling het inrichten en exploiteren van het museum "Keramiëkmuseum Princessehof" te Leeuwarden. Tussen Stichting Fries Museum en Stichting Keramiëkmuseum Princessehof hebben de volgende doorbelastingen plaatsgevonden.

Doorbelaste kosten 2019 Stichting Fries Museum aan Stichting Keramiëkmuseum Princessehof

- Salarissen	€ 640.937
- Werkplekken	€ 30.000
- ICT	€ 7.996
- Inzet extern personeel	€ 63.256
- Overige kosten	€ 2.529

Doorbelaste kosten 2019 Stichting Keramiëkmuseum Princessehof aan Stichting Fries Museum

- Salarissen	€ 396.787
--------------	-----------

Vereniging van Eigenaars "Wilhelminaplein parkeren, wonen, winkels en museum"

Stichting Fries Museum participeert in de vereniging van eigenaars (VVE) "Wilhelminaplein parkeren, wonen, winkels en museum". De begroting van de vereniging bevat de volgende onderdelen:

- Onderhoud
- Assurantiën
- Beheervergoeding
- Algemene kosten
- Bankkosten
- Reservefonds

Het totale kosten van Stichting Fries Museum t.b.v. de VVE in 2019 zijn € 15.574.

3 OVERIGE GEGEVENS

3.1 RESULTAATBESTEMMING

Het resultaat over het jaar 2019 is in totaal -/- € 1.481.866

Het voorstel is om het resultaat als volgt te verdelen:

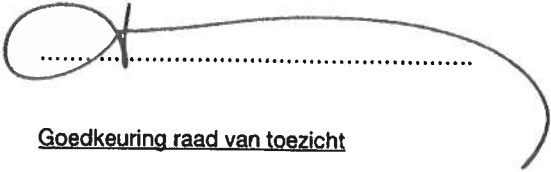
	2019
	€
Algemene reserve	-50.289
Bestemmingsreserve Collectie	-200.000
Bestemmingsreserve Collectie projecten	-250.000
Bestemmingsreserve Tentoonstellingen	-817.020
Bestemmingsreserve Blockbuster 2019	-29.062
Bestemmingsreserve Formatie 2019-2020	50.000
Bestemmingsreserve Onderhoud en Huisvesting	-54.381
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Fries Museum 2019-2028	-131.114
	<hr/>
	-1.481.866
	<hr/> <hr/>

3.2 VASTSTELLEN JAARREKENING

Vaststelling door bestuur

Het bestuur heeft de jaarrekening vastgesteld op 23 maart 2020.

Ondertekening

.....

Drs. K.J.R. Callens, directeur-bestuurder

Goedkeuring raad van toezicht

De raad van toezicht heeft in de vergadering van 23 maart 2020 de jaarrekening goedgekeurd.

Ondertekening (wg: was getekend)

*
.....

Dhr. drs. H.H. Apotheker, voorzitter

wg
.....

De heer R. Mulder (vice vz.)

wg
.....

Mevrouw E. Vos MSM (secr.)

wg
.....

De heer prof. dr. R.E.O. Ekkart

wg
.....

De heer drs. C. Groeneveld

*
.....

De heer H. Khalidi

wg
.....

Mevrouw mr. D. Kingma

wg
.....

De heer ir. J.W.G. Vernooij

wg
.....

Mevrouw R. van Wijk-Russchen RBA

*In verband met de uitbraak van het Corona-virus waren enkele leden van de Raad van Toezicht niet in de gelegenheid de jaarstukken te tekenen.

3.3 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Door de uitbraak van het Corona-virus was het museum genoodzaakt met ingang van 13 maart 2020 de deuren te sluiten voor publiek. In eerste instantie tot 6 april maar dat dit langer het geval zal zijn is zeker niet uitgesloten. Dit zal financiële gevolgen hebben. De entree gerelateerde inkomsten vallen weg. Hieronder vallen de inkomsten uit bezoek, evenementen, educatie, activiteiten, winkel en horeca. Er zullen ook minder kosten gemaakt worden bijvoorbeeld door minder inhuur van extern personeel, lagere energiekosten enz. Er is kans dat door overheidsregelingen een deel van de gederfde inkomsten zullen worden gecompenseerd maar daarover bestaat geen enkele zekerheid. Om die reden is het uiteindelijke effect op de exploitatie van het museum nu nog niet in te schatten.

3.4 CONTROLEVERKLARING

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de raad van toezicht van Stichting Fries Museum

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Fries Museum te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Fries Museum per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn C1 Kleine organisaties zonder winststreven van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en de bepalingen krachtens de wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2019
2. De staat van baten en lasten over 2019
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol WNT 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Fries Museum zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- De overige gegevens
- De WNT-verantwoording 2019

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat:

- De andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat
- Alle informatie bevat die op grond van Richtlijn C1 Kleine organisaties zonder winststreven van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving vereist is

2020.095

CONTROLEVERKLARING

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met Richtlijn C1 Kleine organisaties zonder winststreven van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directeur-bestuurder en raad van toezicht voor de jaarrekening

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn C1 Kleine organisaties zonder winststreven van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. In dit kader is de directeur-bestuurder verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directeur-bestuurder noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directeur-bestuurder afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directeur-bestuurder de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directeur-bestuurder het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directeur-bestuurder moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directeur-bestuurder en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directeur-bestuurder gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 23 maart 2020

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.
Was getekend: drs. E. Vriesen RA

Nevenfuncties leden Raad van Toezicht 2019

De heer drs. H.H. Apotheker

Waarnemend burgemeester gemeente Noardeast Fryslân

- Voorzitter raad van commissarissen Acantus (Woningcorporatie)
- Voorzitter raad van toezicht NHL Stenden Hogeschool
- Lid bestuur Stichting Cambuur Leeuwarden

De heer prof. dr. R.E.O. Ekkart

- Partner onderzoeksbureau DOEK Art
- Lid Raad van Adviseurs Vereniging Rembrandt
- Lid Raad van Toezicht Mondriaan Fonds
- Lid Adviescommissie beoordeling aangeboden cultuurbezit uit nalatenschappen, Ministerie van Financiën
- Voorzitter beoordelingscommissie Ekkart Fonds, Vereniging Rembrandt
- Lid beoordelingscommissie restauratiesubsidies, Vereniging Rembrandt
- Voorzitter bestuur Stichting P. en N. de Boer
- Voorzitter bestuur Uytendogaert Stichting
- Lid bestuur Brantsen van de Zyp Stichting
- Lid adviesraad tijdschrift Oud Holland
- Lid wetenschappelijke adviesraad Rubenianum Antwerpen
- Voorzitter jury Nederlandse Portretprijs

De heer drs. C. Groeneveld

Geen nevenfuncties.

De heer H. Khalidi

Directeur Jan van Eyck Academie

- Lid raad van toezicht Extra Extra Magazine Rotterdam
- Lid raad van toezicht Q02 Brussel
- Lid raad van toezicht Overtoon Brussel

Mevrouw mr. D. Kingma

Advocaat bij Adrenna Arbeidsrechtadvocaten te Leeuwarden

- Bestuurslid van de Vereniging van Advocaten in Friesland
- Bestuurslid van de Ladies van de Ronde Tafel (tafels 2 en 87)

De heer R. Mulder

- Voorzitter Centrum voor Film in Friesland
- Voorzitter Stichting Urgente Noden Friesland
- Lid bestuur Stichting VerbindMij
- Lid Geschillencommissie Auteurscontractenrecht
- Lid Curatorium Gonsalvesprijs
- Lid Raad van Advies Stichting Zilveren Camera.
- Lid Redactieraad Universiteitskrant Groningen

De heer ir. J.W.G. Vernooij

Algemeen directeur Omrin

- Voorzitter Innovatie Pact Fryslân
- Voorzitter Vereniging Circulair Friesland

- Voorzitter Stichting BeStart
- Lid Deskundigencommissie EFRO
- Vicevoorzitter NVRD
- Lid Club Diplomatique Fryslân

Mevrouw E. Vos, MSM

- Voorzitter Calbris Foundation
- Lid RvT Zorgplein Noord
- Voorzitter stichting Biosintrum
- Voorzitter stichting Wettermerk
- Voorzitter “jongeren en kunst”
- Voorzitter stichting Biosintrum in Ooststellingwerf
- Lid bestuur HCW Bolsward

Mevrouw R. van Wijk-Russchen RBA

Global Head of Responsible Business & Public Affairs, Aegon AM

- Voorzitter bestuur Dutch Fund and Asset Management Association
- Lid bestuur VNO-NCW
- Lid Cambridge Investment Leaders Group
- Lid raad van advies Stichting NIMF

BIJLAGE 2. Kerngetallen 2019
(geen onderdeel uitmakend van de jaarrekening)

Solvabiliteit

In hoeverre is de organisatie in staat op korte en lange termijn aan haar schulden te voldoen.

Solvabiliteit: $EV/TV \cdot 100\% = 56,0\%$ (norm > 25%) (2018: 64,9%)

Liquiditeit

In hoeverre is de organisatie in staat aan de betalingsverplichtingen te voldoen.

Current Ratio: $(VA+LM)/KVV = 5,52$ (norm = 2,00) (2018: 5,25)

Bezoekersgegevens

Bezoekers	2016	2017	2018	2019
Entree volbetalend	35.460	30.635	65.454	24.065
Volwassenen	33.194	28.751	62.735	24.065
Jeugd t/m 17 jaar	2.057	1.884	2.719	-
Groep/arrangement	209	0	0	-
Entree gereduceerd tarief	10.424	8.301	88.736	11.258
Volwassenen	5.394	3.231	78.900	6.130
Jeugd t/m 17 jaar	3.132	2.800	8.359	5.059
Groep/arrangement	1.898	2.270	1.477	69
Entree gratis	18.034	18.293	25.486	29.255
Volwassenen	14.631	14.226	18.593	20.420
Jeugd t/m 17 jaar	1.445	1.393	1.486	7.067
Opening	1.958	2.674	5.407	1.768
Onderwijs	10.712	10.756	20.752	13.604
PO/VO/HO/MBO	9.105	9.324	18.829	12.006
Begeleiding	1.607	1.432	1.923	1.598
Museumjaarkaart	101.347	75.050	149.406	67.372
Volwassenen	99.816	73.570	145.640	65.465
Jeugd	1.531	1.480	3.766	1.907
Totaal	175.977	143.035	349.834	145.554

Personeelsgegevens

Aantal medewerkers op 31-12-2019: 54

Eigen inkomstennorm

Eigen inkomstenpercentage: 54,64% (2018: 73,32, 2017: 57,69%, 2016: 61,09%)

De museale collectie beheerd door de Stichting Fries Museum heeft de volgende omvang:

	Eind 2019	Eind 2018	Eind 2017	Toelichting
Totale collectie	151321	149.727	139.229	Toename vooral door individueel registreren van objecten die eerder als onderdeel waren geregistreerd ('ontbulken')
Aantal onderdelen	198680	210.659	200.606	Meting voor de werklust op de afdeling collecties
Registratiegraad	99,5%	98,0%	97,8%	Vanwege verwervingen nooit op 100% Inhuizing in KSF is gerealiseerd
Basisregistratiegraad	77,8%	73,4%	67,5%	Registratie bevat tenminste cruciale objectinformatie
Digitaliseringsgraad	80%	74,7%	65,2%	

BIJLAGE 3. EINDAFREKENING AANKOPEN MODERNE EN HEDENDAAGSE BEELDDE KUNST 2019
(geen onderdeel uitmakend van de jaarrekening)

Provinsje Fryslân

Aankopen 2019:

€ 40.600,00

Edgar Cleijne en Ellen Gallagher

Osedax, 2010

Aankoop van de kunstenaars via Hauser & Wirth, Londen (deelbetaling)

€ 6.500,00

Kinke Kooi

Yielding to Yielding, 2015

Aankoop van de kunstenaar

€ 47.100,00

Totaal

Mondriaan Stichting

Aankopen 2019:

€ 2.000,00

Bram De Jonghe

Alu-moule (I), 2019

Aankoop van de kunstenaar via Galerie Martin van Zomeren, Amsterdam

€ 2.000,00

Bram De Jonghe

Alu-moule (II), 2019

Aankoop van de kunstenaar via Galerie Martin van Zomeren, Amsterdam

€ 15.000,00

Evelyn Taocheng Wang

Five Weathers, 2015

Aankoop van de kunstenaar via Galerie Fons Welters, Amsterdam

€ 10.000,00

Neo Matloga

Thabiso le Tshepiso, 2019

Aankoop van de kunstenaar

€ 2.500,00

Kinke Kooi

Soft Approach, Hard Approach (diptych)

Aankoop van de kunstenaar

€ 7.500,00

Kinke Kooi

Geboorte van Venus, 2018

Aankoop van de kunstenaar

€ 21.000,00

Ricardo Brey

Sealevel, 2014-2015

Aankoop van de kunstenaar via Alexander Gray Associates, New York

€ 12.317,44

Erin Jane Nelson

Di.cephalopod, 2016

Aankoop van de kunstenaar via Chapter NY, New York

€ 6.248,86

Dodi Espinosa

El Extasis, 2017

Aankoop van de kunstenaar via Gerrit Bruloot, Antwerpen

€ 1.200,00

Femmy Otten

Untitled, 2012

Aankoop van de kunstenaar via Galerie Fons Welters, Amsterdam

€ 79.766,30

Totaal